

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOSOSYAL GELİŞİM DÜZEYİNİN
ÜNİVERSİTEYE UYUMLA İLİŞKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gölnur SÜLEK ŞANLI

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOSOSYAL GELİŞİM DÜZEYİNİN
ÜNİVERSİTEYE UYUMLA İLİŞKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülnur SÜLEK ŞANLI

Danışman:

Prof. Dr. Demet EROL

Anrallya, 2015

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan (Danışman): Prof.Dr. Demet EROL

Üye :Yard.Doç.Dr. Sakine Gülfem ÇAKIR

Üye :Yard.Doç.Dr. Aslı BUGAY

Tez Adı: Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Düzeyinin Üniversiteye Uyumla İlişkisi

Tez Savunma Tarihi: 27./04/2015

Mezuniyet Tarihi :/...../2015

Onay: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun kararıyla kabul edilmiştir.

...../...../2015

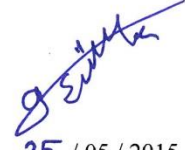
İmza

Prof.Dr. Yusuf TEPELİ

Enstitü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

25. / 05 / 2015

Gülnur SÜLEK ŞANLI

*En değerli varlığım
Canım Aileme*

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ.....	v
ÖNSÖZ	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	5
1.2. Araştırma Sorusu	5
1.3. Alt Sorular	5
1.4. Araştırmanın Önemi	7
1.5. Sınırlılıklar	7
1.6. Tanımlar	8

BÖLÜM II

ALANYAZIN	9
2.1. Psikososyal Gelişim	9
2.1.1. Ön Ergenlik Dönemi	9
2.1.2. Erken Ergenlik Dönemi	9
2.1.3. Geç Ergenlik Dönemi	9
2.1.4. Beliren Yetişkinlik	10
2.2. Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramının Evreleri	12
2.2.1. Temel Güvene Karşı Güvensizlik (0 – 18 ay)	12
2.2.2. Özerkliğe Karşı Utanç ve Şüphe (1,5 – 3 yaş)	13
2.2.3. Girişimciliğe Karşı Suçluluk Duygusu (3 – 6 yaş)	13
2.2.4. Çalışkanlığa Karşı Yetersizlik Duygusu (6 – 11 yaş)	14
2.2.5. Kimlik Kazanmaya Karşı Kimlik Karmaşası (12 – 21 yaş)	13
2.2.6. Yakınlığa Karşı Yalıtılmışlık (Yalnızlık) (21 – 30 yaş)	14
2.2.7. Üretkenliğe Karşı Verimsizlik (Durgunluk) (30 – 65 yaş)	14
2.2.8. Benlik Bütünlüğüne Karşı Umutsuzluk (65 yaş ve sonrası)	15

2.3. Ergenlik Dönemi	16
2.4. Ergenlik Döneminde Kimliğin Oluşumu	16
2.5. Ergenlik Döneminde Psikososyal Gelişim	18
2.6. Ergenlik Döneminde ve Uyum ve Psikososyal Gelişim	19
2.7. Üniversite Yaşamı ve Uyum	22
2.8. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar	23
2.9. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	24

BÖLÜM III

YÖNTEM	28
3.1. Araştırmanın Modeli	28
3.2. Araştırma Grubu	28
3.3. Veri Toplama Araçları	29
3.3.1. Erikson'un Psikososyal Gelişim Dönemleri Ölçeği	29
3.3.2. Üniversite Yaşamı Ölçeği (ÜYÖ)	29
3.4. Verilerin Toplanması	30
3.5. Verilerin Analizi	31

BÖLÜM IV

BULGULAR	32
4.1. Genel Bulgular	32
4.1.1. Üniversite Öğrencilerinin Toplam Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular	32
4.1.2. Üniversite Öğrencilerinin Toplam Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	33
4.1.3. Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Ortamına Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	34

4.1.4. Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Ortamına Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	34
4.1.5. Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular	35
4.1.6. Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulgular	36
4.1.7. Üniversite Öğrencilerinin Kişisel Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulgular	37
4.1.8. Üniversite Öğrencilerinin Kişisel Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulgular	37
4.1.9. Üniversite Öğrencilerinin Karşı Cinsle İlişkilerdeki Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulgular	38
4.1.10. Üniversite Öğrencilerinin Karşı Cinsle İlişkilerdeki Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulgular	39
4.1.11. Üniversite Öğrencilerinin Akademik Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulgular	39
4.1.12. Üniversite Öğrencilerinin Akademik Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılık Göstermesine Yönelik Bulgular	41
4.1.13. Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulgular.....	41
4.1.14. Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulgular.....	42
4.1.15. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemleri Ölçeği Puan Ortalamaları ile Yordayıcı Değişkenlerin Ortalama ve Standart Sapmaları ile Değişkenler Arasındaki Korelasyonlar	42
4.1.16. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Düzeyi Toplam Puanlarının Üniversite Ortamına Uyum Düzeyi Toplam Puanlarını Yordamasına İlişkin Bulgular.....	43
4.1.17. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemi Alt Boyutları Puanlarının (Güven, Özerklik, Girişimcilik, Çalışkanlık, Kimlik) Üniversite Ortamına Uyumu Yordamasına İlişkin Bulgular.....	44

4.1.18. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemi Alt Boyutları Puanlarının (Güven, Özerklik, Girişimcilik, Çalışkanlık, Kimlik) Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Uyumunu Yordamasına Yönelik Bulgular	46
4.1.19. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemi Alt Boyutları Puanlarının (Güven, Özerklik, Girişimcilik, Çalışkanlık, Kimlik) Üniversite Öğrencilerinin Kişisel Uyumunu Yordamasına İlişkin Bulgular	47
4.1.20. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Alt Boyutları Puanlarının (Güven, Özerklik, Girişimcilik, Çalışkanlık, Kimlik) Üniversite Öğrencilerinin Karşı Cinsle İlişkilerdeki Uyum Düzeyini Yordamasına İlişkin Bulgular	48
4.1.21. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemleri Alt Boyutları Puanlarının (Güven, Özerklik, Girişimcilik, Çalışkanlık, Kimlik) Üniversite Öğrencilerinin Akademik Uyum Düzeyini Yordamasına İlişkin Bulgular	49
4.1.22. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemi Alt Boyutları Puanlarının (Güven, Özerklik, Girişimcilik, Çalışkanlık, Kimlik) Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Uyumunu Yordamasına Yönelik Bulgular	50

BÖLÜM V

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	51
5.2. Öneriler	61
KAYNAKÇA	63
EKLER	
Ek-1 Kullanılan Ölçme Araçları	69
Ek-2 İzin Belgeleri	71
ÖZGEÇMİŞ.....	73

TABLO LİSTESİ

Tablo 4.1.	Üniversite Öğrencilerinin Toplam Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları	32
Tablo 4.2	Üniversite Öğrencilerinin Toplam Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeylerine Göre Farklılaşmasına İlişkin Tukey Testi Sonuçları	33
Tablo 4.3.	Üniversite Öğrencilerinin Toplam Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları	33
Tablo 4.4.	Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Ortamına Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları	34
Tablo 4.5.	Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Ortamına Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları	34
Tablo 4.6.	Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları	35
Tablo 4.7.	Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeylerine Göre Farklılaşmasına İlişkin Tukey Testi	36
Tablo 4.8.	Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre t-Testi	36
Tablo 4.9.	Üniversite Öğrencilerinin Kişisel Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları	37
Tablo 4.10.	Üniversite Öğrencilerinin Kişisel Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları	37
Tablo 4.11.	Üniversite Öğrencilerinin Karşı Cinsle İlişkilerdeki Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları	38
Tablo 4.12.	Üniversite Öğrencilerinin Karşı Cinsle İlişkilerdeki Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları	39
Tablo 4.13.	Üniversite Öğrencilerinin Akademik Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları	39
Tablo 4.14.	Üniversite Öğrencilerinin Akademik Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeylerine Göre Farklılaşmasına İlişkin Tukey Testi Sonuçları	40

Tablo 4.15.	Üniversite Öğrencilerinin Akademik Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları	41
Tablo 4.16.	Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine göre ANOVA Sonuçları	41
Tablo 4.17.	Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre t - Testi Sonuçları	42
Tablo 4.18.	Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemleri Ölçeği Puan Ortalamaları ile Yordayıcı Değişkenlerin Ortalama ve Standart Sapmaları ile Değişkenler Arasındaki Korelasyonlar Sonuçları.....	43
Tablo 4.19.	Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Düzeyi Toplam Puanlarının Üniversite Ortamına Uyum Düzeyi Toplam Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	44
Tablo 4.20.	Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemi Alt Boyutları Puanlarının Üniversite Ortamına Uyum Düzeyini Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi	45
Tablo 4.21.	Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemi Alt Boyutları Puanlarının Duygusal Uyum Düzeyini Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi	46
Tablo 4.22.	Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemi Alt Boyutları Puanlarının Kişisel Uyum Düzeyini Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi	47
Tablo 4.23.	Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Alt Boyutları Puanlarının Karşı Cinsle İlişkilerdeki Uyum Düzeyini Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi	48
Tablo 4.24.	Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemi Alt Boyutları Puanlarının Akademik Uyum Düzeyini Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi	49
Tablo 4.25.	Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Alt Boyutları Puanlarının Sosyal Uyum Düzeyini Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi	50

ÖNSÖZ

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim düzeylerinin öğrencilerin üniversiteye uyum süreçlerini ne düzeyde yordadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmam esnasında bana sağladığı katkılardan ve yapmış olduğu danışmanlık ve rehberlik ile içinden çıkamayacağım yerlerde yardımını esirgemeyen ve beni her zaman anlayışla karşılayan tez danışmanın Sayın Demet EROL' a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez yazım aşamasında benden yardımlarını esirgemeyen değerli arkadaşlarım Soner ALTINKAYNAK, Serpil GÜLER, Fulya ALPAN, Eşref ŞAHİN, Mine ALTUNBEK' ve Gülşah YÖRÜK' e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bütün eğitim hayatım boyunca beni destekleyen, tüm başarılarımı onlara adadığım sevgili annem ve babam Zeliha SÜLEK ve Hüseyin İsmail SÜLEK'e, kilometre olarak bana uzak olan ama her zaman bir adım arkamda olup beni hep destekleyen, koruyan ve yol gösteren canım ağabeyim Selim SÜLEK'e ve tez çalışmalarımın son yılında hayatıma girip maddi manevi yardımlarını esirgemeyen, kendi tezini bir kenara bırakıp benim tezimi bitirmeme yardımcı olan eşim Kazım ŞANLI' ya teşekkürü bir borç bilirim.

Gülnur SÜLEK ŞANLI

Antalya, Mayıs, 2015

ÖZET

Bu araştırmanın genel amacı, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin psikososyal gelişim düzeylerini incelemek ve psikososyal gelişim düzeylerinin üniversiteye uyumunu yordayıp yordamadığını incelemektir. Araştırma, 2012 yılında Akdeniz Üniversitesine bağlı Eğitim Fakültesinde öğrenim gören Sınıf Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, Fen ve Teknoloji Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği Matematik Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümlerinin birinci ve ikinci öğretiminde öğrenim gören birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri ile yürütülmüştür. Araştırmaya 263 kız öğrenci ve 159 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 422 kişi katılmıştır. Araştırmanın verileri “Erikson ’un Psikososyal Gelişim Dönemleri Ölçeği (EPGDÖ)” ile “Üniversite Yaşamı Ölçeği (ÜYO)” kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde cinsiyete göre farklılıkları incelemek için t - Testi, sınıflara göre uyumda farklılık olup olmadığını test etmek için ANOVA uygulanmıştır. Sınıflar arasındaki farklılığın kaynağını belirlemek için ise Tukey Testi kullanılmıştır. Araştırmada öğrencilerin psikososyal gelişim dönemlerinin üniversiteye uyumlarını yordayıp yordamadığı regresyon analizi ile belirlenmiştir. Bu araştırmada anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulguları sınıf düzeyine göre değerlendirdiğimizde uyum düzeyi en yüksek olan sınıfın birinci sınıf, uyum düzeyi en düşük olan sınıfın ise dördüncü sınıf olduğu görülmektedir. Ayrıca bu araştırmada; üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim düzeyi toplam puanlarının üniversite ortamına uyum düzeyini, duygusal uyumunu, kişisel uyumunu ve akademik uyumunu yordadığı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Psikososyal gelişim, uyum, üniversite yaşamına uyum

ABSTRACT

The ultimate objectives of this research are (1) to determine the Akdeniz University Faculty of Education students' level of psychosocial development and (2) to scrutinize whether their level of psychosocial development predicts adaptation to the university or not.

This study was carried out with 1st, 2nd, 3rd and 4th grade students of daytime and evening education departments of Primary Education, Turkish Language Education, English Language Education, Science and Technology Education, Preschool Education, Mathematics Education and Social Studies Education at the Akdeniz University in 2012.

The research was conducted on the 263 female and 159 male students. In total 422 students participated in the survey. The survey's data were collected by using "Erikson's Psychosocial Development Stages Questionnaire (EPDSQ)" and "University of Life Scale (ULS)". To examine differences by gender in the analysis of data *t*- Test and to analyze the differences between the classes, ANOVA techniques were used. To find the source of the differences between the classes Tukey test was used. In the Survey, whether the students' psychosocial development periods of adaptation to the university are predicted or not are determined by using regression analyses. In this study, the level of significance was accepted as .05.

When the findings obtained from the research are considered according to the class level, it is observed that the 1st class students' compliance level is the highest, the 4th class students' compliance level is the lowest. In addition, in this research, it is found that total points of university students' psychosocial development level predict the compatibility level to the university environment, emotional adjustment, personal harmony and academic compliance.

Keywords: Psychosocial development, adaptation, adjustment to university life

BÖLÜM I

GİRİŞ

Biyolojik değişkenler, toplumsal - çevresel etkiler ve kişisel deneyimler her bireyin gelişiminde önemli rol oynamaktadır (Atak, 2011). Her birey karşılaştığı bir durum karşısında önceden belirlediği kendine özgü tutumları sergilemektedir ve her bireyin ulaşmak istediği belirli bir kimlik yapısı vardır. Bireyler kendileri için uygun gördüğü ideal kimlik yapısına ulaşmak için çabalar ve ulaşmak istedikleri kimlik yapısına ulaşabilirlerse mutlu olurlar. Hayal ettiği ideal kimliğe ulaşamayan bireyler ise bilinçdışı dürtülerinin ve tutkularının buyruğundan çıkamadığı için mutsuz olabilir (Yörükoğlu, 1990).

Bireyin kimlik gelişimi kuramsal ve deneysel çalışmalarla ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Konuyla ilgili alanyazın incelendiğinde birkaç temel kuramın yanı sıra oldukça farklı modellere de rastlamak mümkündür. Erikson, Marcia, Berzonsky, Waterman, Blos ve Arnett bunlardan bazılarıdır (Atak, 2011).

Erikson (1968) kuramında toplumsal ögelere önem vermiştir ve bu toplumsal ögeler tüm yaşam dönemlerini kapsamaktadır. Bu durum Erikson'un kimlik kuramını diğer kimlik kuramlarından ayırmaktadır. Erikson kuramı psikososyal olgunlaşmanın bireye yeni yeterlilikler kazandırmasının yanı sıra sorumluluklar da yüklediğini vurgulamaktadır. Erikson bir bireyin yaşamını sekiz ayrı evrede incelemektedir. Bunlar; temel güvene karşı güvensizlik evresi (0 – 18 ay), özerkliğe karşı utanç ve şüphe evresi (1,5 – 3 yaş), girişimciliğe karşı suçluluk duygusu evresi (3 – 6 yaş), çalışkanlığa karşı yetersizlik duygusu evresi (6 – 11 yaş), kimlik kazanmaya karşı kimlik karmaşası evresi (12 – 21 yaş), yakınlığa karşı yalıtılmışlık (yalnızlık) evresi (21 – 30 yaş), üretkenliğe karşı verimsizlik (durgunluk) evresi (30 – 65 yaş), benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk evresi (65 yaş ve sonrası) (Akt. Arslan, 2008).

Erikson'un ego kimliği kavramının gözlemlenmesi ve ölçülmesinin zor olduğunu belirten Marcia Erikson'un ego kimlik kuramını gözlemlenebilir ve ölçülebilir bir hal alabilmesi için kimlik yapıları yaklaşımını oluşturmuştur (Akt. Morsünbül, 2005). Bu

kimlik yapıları bireyin sahip olduğu mesleki, dini ve ideolojik seçimlerine yönelik durumlara ve bu durumlarla ilgili karşıt olasılıklara göre şekillendirilmiştir. Marcia kimlik gelişimi kuramını dört ayrı bölüme ayırmıştır (Akt. Özgüngör, 2009). Bunlar ipotekli kimlik, başarılı kimlik, askıya alınmış kimlik ve dağınık kimliktir. **İpotekli kimlik (Foreclosure)**; bireylerin bir takım ilkeleri, değerleri ve inançları deneyimlemeden bağlanmasıdır. **Başarılı kimlik (Achievement)** ise, bireylerin yaşadıkları krizlerden sonra kendi seçtiği ilkelere, değerlere ve inançlara bağlanmasıdır. **Askıya alınmış kimlik (Moratorium)** yapısı bireylerin sahip olacağı ilkeler, değerler ve inançlar hakkında araştırma yapmasına karşın herhangi bir ilkeye, değere ve inanca bağlanmamasıdır. **Dağınık kimlik (Identity Diffusion)** ise, bireylerin herhangi bir ilkeye, değere ve inanca sahip olmak için çaba göstermedikleri ve amaçlarına ulaşamadıkları kimlik yapısıdır (Akt. Eryılmaz, Aypay, 2011). Marcia kimlik kuramını oluştururken Erikson'un kimlik duygusuna karşı kimlik kargaşası ikilemini ele almıştır. Bu evredeki bunalımlara yönelik tutumların sosyal rollerini inceleyen Marcia kimliği duyum, tutum ve çözüm kavramlarıyla açıklamış, kimliği tanımlarken "içsel bir kendilik yapılandırması" terimini kullanmıştır (Atak, 2011).

Berzonsky'e (1990) göre kimlik statülerinin altında yer alan farklı bir sosyal bilişsel süreç vardır. Berzonsky Marcia'nın kimlik yapısındaki bireylerin sosyal-bilişsel süreçleri kullanma yönünden farklılık göstermekte olduğunu belirtmiştir. Çünkü bireyler karar verme süreçlerini, kimlik sorunlarını çözmede ve sorunlarıyla başa çıkmada kullanmalıdırlar fakat her bireyin sorunlara yaklaşımı farklılıklar içerir Berzonsky'e göre bireyler kararlarını oluştururken önüne çıkan seçenekleri ve sonuçları sistemli bir şekilde değerlendirmekte, karar vermektedir. Kimlik oluşturma sürecinin ise dinamik bir süreç olduğunu vurgulamıştır. Berzonsky'nin ele aldığı modele göre bireyler problem çözme, karar verme ve kimlik konuları ile ilgilenmede farklı yöntemler izlemektedirler. Bu yöntemler **norm yönelimi**, **bilgi yönelimi** ve **kaçınma yönelimidir**. **Norm yönelimli** kimlik yapısına sahip bireylerde sorun çözme ve karar verme sürecinde ailesinden ya da toplum tarafından önemsenen bireylerden onay almak oldukça önemlidir. Çünkü bu bireylere göre sağlıklı bir kişilik yapısının oluşturulmasında başkalarının onayı gerekmektedir. **Bilgi yönelimli** bireyler ise kişilik yapısı ile ilgili kararları almadan önce benlik ile ilgili bilgileri araştırır ve o an yaşanan duruma uygun bilgiyi kullanırlar. **Kaçınma yönelimli**

bireyler ise kişilik gelişimini etkileyecek konularla ilgili kararları almayı ertelemektedir (Akt. Demir ve Demirhan, 2010). Berzonsky (2003) ayrıca kimlik yapıları ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkinin temelini bireylerin bağlanma boyutuna bağlı olduğunu ve bireylerin sahip olduğu bu farklı bağlanma boyutlarının olayları yorumlamalarına, yaşamlarına yön vermelerine yardımcı olduğunu belirtmiştir (Akt. Eryılmaz ve Aypay, 2011).

Waterman (1992) kimlik yapılarının durağan olmadığını ve kimlik yapıları arasında birbirini izleyen sırasal geçişler olduğunu belirtmiştir. bireyin karşılaştığı sorunlara göre farklı kimlik yapılarının özelliklerini gösterebileceğini vurgulamıştır. Ayrıca Waterman Erikson'un kimlik gelişimi kuramı ile Marcia'nın kimlik statülerini belirlemek için kullandığı seçeneklere ve içsel yatırım değişkenlerine üçüncü bir değişken olan “**kişisel anlamlılık duygusunu**” (**feeling of personal expressiveness**) eklemiştir (Akt. Morsünbül ve Çok, 2013).

Ergenlik dönemindeki kimlik gelişimini ele alan bir diğer kuramcı ise Blos'tur. Blos (1962), Freud'un kuramına göre ergenlikte ortaya çıkan dönüşümlerin başlangıcının ve sonunun oldukça açık bir şekilde belirtildiğini fakat ara dönemler ile ilgili dönüşümlerin derinlemesine incelenmediğini belirtmiştir. Blos, ergenliği ikinci bireyleşme dönemi olarak nitelendirmektedir. Çünkü bu dönemde bireylerin anne babalarına karşı olan duygusal yönelimlerini arkadaşlarına doğru yönlendirmeye başlarlar (Akt. Parman, 1998). Blos (1979) kuramında kimlik gelişiminin yanı sıra kimlik oluşumuyla ilgili ayrılma - bireyleşme modeline de değinmiştir. Bu kurama göre ergenler, anne babaları ile olan ilişkilerindeki yetersiz özerklikten dolayı arkadaşlık ilişkilerine yönelmektedirler. Bu sebeple anne babaları ile olan duygusal bağımlılıkları zayıflamaktadır. Blos, arkadaş grubunun ergenlerin çatışmalarını çözmelerine yardımcı olan ve anne babaları ile olan bağımlılıklarından kurtulmalarına hizmet eden bir özelliğe sahip olduğunu belirtmektedir (Akt. Cloutier, 1982).

Beliren yetişkinlikteki kimlik keşfi sürecini ele alıp inceleyen Arnett kuramının sadece yetişkinliğe geçiş sürecini içermediğini, ergenlik sonundan (18 – 19 yaş) otuzlu yaşların başlarına kadar olan süreci de içerdiğini belirtmektedir. Yani bu kuramda hem ergenliğe hem de genç yetişkinliğe dair göndermelere rastlanmaktadır. Arnett'in belirttiğine göre beliren yetişkinlik, ergenlik ve genç yetişkinlik arasında kendine özgü özellikleri olan ve hem ergenlikten, hem de genç yetişkinlikten farklı

bir gelişim dönemidir ve bu dönem, aşk, iş ve dünya görüşü olmak üzere üç boyutta farklılaşmaktadır (Akt. Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Alanyazın incelendiğinde, kimlik konusu ile ilgili olarak birçok kuram ve modelin geliştirildiği görülmektedir. Fakat Erikson, Marcia ve Berzonsky'nin kuramları oluşturulan tüm kimlik kuramları için bir temel nitelik taşımaktadır. Çünkü Erikson, Marcia ve Berzonsky'nin kuramlarında bireyler yaşamlarının her döneminde “Ben kimim?” sorusuna cevap bulabilmektedirler. Diğer kuramlarda ise bireyin “Ben kimim?” sorusu belirli yaşam dönemleri esas alınarak cevaplanmaktadır (Atak, 2011).

Kimlik yapısının oluşmasında ve şekillenmesinde her evrenin ayrı bir görevi vardır. Birey doğduğu anda bağlanma ile ilgili sorunlarını çözmeye çalışan bir bebektir. Ergenlik döneminde “Ben kimim?” sorusuna cevap arayarak kendi kimliğini bulmaya çalışan bir ergen, çalışma hayatına atılması, iyi bir iş ve iyi bir aile hayatına sahip olmasıyla başarılı bir yetişkin olmaya çalışan bir insandır (Burger, 2006).

Ergenlik döneminde kimlik gelişimi bireye ait temel yapılandırmaların oluşturulmasında önemli rol oynamaktadır. Çoğu ergen için kimlik gelişimi güvenli ve rahat bir biçimde gelişirken kimi ergenler içinse sancılı, sıkıntılı ve ergen tarafından önemsenmeyen bir hale gelebilmektedir (Demir, Dereboy ve Dereboy, 2009).

Ergenlik dönemi bireyin kimlik gelişiminde oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü ergenlik döneminde bireylerin fiziksel ve duygusal gelişimlerinin sonuçları onların psikososyal gelişimini, cinsel olgunlaşma süreçlerini ve ruhsal gelişimini etkilemektedir (Akdemir ve Çuhadaroğlu, 2008). Bu nedenle ergenlik döneminde kimlik gelişimine ait temel yapılandırmaların oluşturulması önemlidir. Bu dönemde birey artık çocuk kimliğinden çıkıp yetişkin kimliğine sahip olacağı ara evrededir. Bu evrede ergen karşılaştığı sorunları çevreden kabul görececek bir yapıya büründürmeye çalışmaktadır (Demir vd., 2009).

Ergenlik dönemindeki bireylerde kimlik oluşum süreciyle birlikte bilişsel gelişimin hızlandığı, bireylerin duygu yoğunluklarında ve dürtüsel gereksinimlerinde artış olduğu görülmektedir (Derman, 2008). Erikson (1968), ergenin işlevselliğinde herhangi bir sorun gözlenmediği halde kimlik gelişimi yolunda gitmeyen gençlerin

içinde bulunduğu durumu “**gizil kimlik bocalaması**” olarak adlandırmaktadır. Gizil kimlik bocalamasının ortaya çıkmasının nedeni ise ergenlik dönemindeki bireylerin başkaları üzerinde bıraktığı izlenimlerin öneminden kaynaklanmaktadır. Çünkü birey yaptığı davranışlarla ve bunların yarattığı sonuçlarla ilgili büyük bir beklenti içine girmektedir. Eğer birey kendisiyle ilgili bu beklentilere cevap bulamazsa sosyal kaygı düzeyi artmaktadır. Üniversite yaşamına başlayan birey sosyalleşmenin en yoğun gözlemlendiği bir ortama girmektedir. Eğer bireyler bu dönemde olumlu bir sosyalleşme süreci geçirmez ise ileride karşılaşıacağı sorunlarla baş etmede zorlanabileceği görülmektedir (Akt. Demir vd., 2009).

Konuyla ilgili yerli ve yabancı alan yazın incelemeleri sonucunda kimlik yapılarıyla ilgili çalışmalara oldukça fazla rastlanırken kimliğin keşfi ile ilgili yapılan çalışmaların daha az olduğu görülmüştür. Bu durum, birçok araştırmacının kimliği bilişsel olarak değerlendirmeyip psikososyal bir yapı olarak kabul etmesine bağlanmaktadır (Atak, 2011).

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin psikososyal gelişim düzeylerini incelemek ve öğrencilerin psikososyal gelişim düzeylerinin üniversiteye uyumlarını yordamaktır.

1.2. Araştırma Sorusu

Bu araştırmanın temel problemi üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim düzeylerinin öğrencilerin üniversiteye uyum süreçlerini ne düzeyde yordadığını ve üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyi ve cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemeye yöneliktir.

1.3. Alt Problemler

- 1) Üniversite öğrencilerinin toplam uyum düzeyi sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
- 2) Üniversite öğrencilerinin toplam uyum düzeyi cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- 3) Üniversite öğrencilerinin üniversite ortamına uyum düzeyi sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
- 4) Üniversite öğrencilerinin üniversite ortamına uyum düzeyi cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

- 5) Üniversite öğrencilerinin duygusal uyum düzeyi sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
- 6) Üniversite öğrencilerinin duygusal uyum düzeyi cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- 7) Üniversite öğrencilerinin kişisel uyum düzeyi sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
- 8) Üniversite öğrencilerinin kişisel uyum düzeyleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- 9) Üniversite öğrencilerinin karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeyi sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
- 10) Üniversite öğrencilerinin karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeyi cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- 11) Üniversite öğrencilerinin akademik uyum düzeyi sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
- 12) Üniversite öğrencilerinin akademik uyum düzeyi cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- 13) Üniversite öğrencilerinin sosyal uyum düzeyi sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?
- 14) Üniversite öğrencilerinin sosyal uyum düzeyi cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?
- 15) Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim düzeyi toplam puanları üniversite ortamına uyum düzeyi toplam puanlarını yordamakta mıdır?
- 16) Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutları (güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık, kimlik) üniversite ortamına uyumu yordamakta mıdır?
- 17) Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutları (güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık, kimlik) üniversite öğrencilerinin duygusal uyumunu yordamakta mıdır?
- 18) Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutları (güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık, kimlik) üniversite öğrencilerinin kişisel uyumunu yordamakta mıdır?
- 19) Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutları (güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık, kimlik) üniversite öğrencilerinin karşı cinsle ilişkilerdeki uyumunu yordamakta mıdır?

20) Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutları (güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık, kimlik) üniversite öğrencilerinin akademik uyumunu yordamakta mıdır?

21) Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutları (güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık, kimlik) üniversite öğrencilerinin sosyal uyumunu yordamakta mıdır?

1.4. Araştırmanın Önemi

Psikososyal gelişim süreci bireyin yaşamı boyunca açacağı sekiz basamaktan oluşmaktadır. Bireyler hayatı boyunca karşılaştığı olaylar karşısında farklı tepkiler verebilmektedir. Fakat ergenlik döneminde bireyler ‘‘Ben kimim?’’ sorusuna cevap aramaktadır. Bu sebeple de kendi kimlik yapısına ulaşmaya çabalayan birey benzer durumlara birbirinden farklı tepkiler gösterebilmektedir. Bazı kuramcılar tarafından yeniden doğuş ya da yeniden yapılanma süreci olarak adlandırılan ergenlik döneminde ergen bireyin davranışlarının farklılık göstermesi kendi kimlik yapılarını oluşturmaya çalışmalarıyla açıklanabilir. Bu araştırmada bireylerin kimlik oluşum sürecinde karşılaştığı zorlukları ve bu zorlukların bireylerin yaşantılarına nasıl yansıdığını belirlemek açısından önemlidir. Çünkü kimlik oluşumu esnasında bireylerin yaşadığı zorlukları belirlemek ve üniversiteye uyum sürecini yordamak, üniversiteye yeni başlayacak bireylerin uyum sürecini kolaylaştırması açısından ve üniversitelerde yer alan psikolojik danışmanlık merkezlerinin öğrencilerin karşılaşılabileceği olası uyum sorunlarını tespit etmesine yardımcı olabileceği için önemlidir.

1.5. Sınırlılıklar

- a) Bu araştırma Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri ile sınırlıdır.
- b) Araştırma, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2011–2012 eğitim ve öğretim yılında öğrenime devam eden öğrencilerle sınırlıdır.
- c) Bu araştırmadan elde edilen bulgular uygulanan t-testi, ANOVA ve çoklu regresyon analizi sonuçları ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Psikososyal gelişim, bireyin kendi yaşam döngüsünü bulması ve bu yaşam döngüsünü içinde yaşadığı toplumun sosyal yapısına uygun hale getirmeye çalıştığı süreç olarak tanımlanmaktadır (Atak, 2011).

Uyum, bir bireyin hem kendisi hem de çevresi ile iyi ilişkiler kurabilmesi ve bu ilişkileri sürdürebilme süreci olarak tanımlanmaktadır (Yavuzer, 1996).

Üniversite ortamına uyum, sadece akademik uyumla sınırlanmamaktadır. Çünkü üniversiteye uyum süreci aynı zamanda bireyin sosyal uyumunu, kişisel uyumunu, duygusal uyumunu, üniversite ortamına uyumunu ve karşı cinsle ilişkilerdeki uyumunu da içine alıp inceleyen bir süreçtir. Üniversite yaşamı bireyin sadece o anki yaşamını değil, gelecekteki yaşamını da etkileyecek olan bir dönemdir. Yani üniversite yaşamı yalnızca çalışma hayatına bir ön hazırlık dönemini değil bireyin hayata bütünsel olarak bir hazırlık sürecini de yansıtmaktadır (Fidan, Latif ve Uçkun, 2005).

BÖLÜM II

ALANYAZIN

2.1. Psikososyal Gelişim

Psikososyal gelişim kelime anlamı olarak, insanların içinde yaşadığı toplumun sosyal yapısına uyum sağlama süreci olarak tanımlanmaktadır. Psikososyal gelişim süreci üç ana dönemde incelenmektedir. Bunlar **erken ergenlik dönemi**, **orta ergenlik dönemi** ve **geç ergenlik dönemidir** (Özcebe, 2002). Bu gelişim dönemlerinin yanı sıra **beliren yetişkinlik** olgusu da önemlidir. Çünkü bu dönem 18-25 yaş arası dönemi kapsayan bir geçiş dönemidir (Arnet, 1994) Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişimi ele alınacağı için daha çok geç ergenlik ve beliren yetişkinlik dönemindeki psikososyal gelişim üzerinde durulacaktır.

2.1.1. Ön Ergenlik Dönemi

Bu dönemde bireyde hızlı bir fiziksel gelişme görülür (Özcebe, 2002). Bunun yanı sıra bu dönemde birey yaşlılarıyla ilişki kurmak için çabalamaktadır. Bu dönemdeki birey karşı cinsle arkadaşlık kurmaya çalışsa da hemcinsleriyle daha yakın ilişkiler kurduğu gözlemlenmektedir. Bireyler bu dönemde kurduğu arkadaşlıklarla kendi değerlerini oluşturmaktadır. Ön ergenlik döneminde yakın arkadaşlık kurmakta zorlanan bireyler yakın ilişkiler kurmakta da zorlanmaktadır (Burger, 2006).

2.1.2. Erken Ergenlik Dönemi

Bu dönemdeki bireyler cinsel çekicilik olgusunu kavramaya başlarlar (Burger, 2006). Ayrıca bireyler anne babalarından ayrılarak farklı bir birey olmaya çabalamakta ve bu farklılıklarını da anne babalarına kabul ettirmeye çalışmaktadır (Derman, 2008).

2.1.3. Geç Ergenlik Dönemi

Bu dönemde birey görev almak ve sorumluluk sahibi olmak gibi kavramları öğrenmekte, yaşamının bundan sonraki kısmına nasıl geçireceğini değerlendirmektedir. Bu dönemde birey diğer insanların kişilerarası ilişkilerini de

gözlemleyerek çıkarımlarda bulunmakta ve kendi sınırlarını genişletmek için çabalamaktadır (Burger, 2006).

Erikson (1968), Freud'un psikodinamik kuramında sadece psikoseksüel etkileşimlere yer verilmesinin yetersiz olduğunu vurgulamış ve Yeni Freudcuların savunduğu psikososyal etkileşiminin de bireyin gelişiminde önemli bir rol oynadığını kabul etmiştir. Freud'un geliştirmiş olduğu cinsel gelişimin yanı sıra sosyal gelişimin de önemli olduğunu belirttiği bir kuram oluşturmuştur. Erikson, bireyin yaşamında cinsel gelişimin yanı sıra sosyal gelişiminde önemli olduğunu belirten kuramı ergenlikten sonra yaşlılığa kadar geliştirerek bireyin yaşamı boyunca karşılaşıcağı sekiz psikososyal gelişim evresini oluşturmuştur (Akt. Aydoğdu, 2004).

2.1.4. Beliren Yetişkinlik (18-25 Yaş)

Arnett (1994) tarafından ortaya çıkarılan bu dönem ergenlik ile yetişkinlik dönemi arasında yer alan bir dönemdir. Bu dönemde birey birçok deneyim kazanmaktadırlar. Çünkü bu dönemde birey yaşamının birçok alanında yeni deneyimler kazanmakta ve karşılaşmalarına çıkan durumlara karşı tepkilerini deneyimlemektedir. Bireyin bu dönemdeki ekonomik, demografik ve kültürel durumu oldukça önemlidir (Doğan ve Cebioğlu, 2011). Bu dönemde birey zaman zaman kendine odaklanır, zaman zaman kendni arada hisseder. Kendi kimliğini keşfetmeye çalışır ve bir durum karşısındaki olasılıkları deneyimler. Bu sebeple de bu dönemdeki bireye ne tam olarak yetişkinlik rolleri verilebilir ne de çocukluktan bu yana süregelen davranışları göstermesi beklenir. Bu dönemde kimlik keşfinde olan bireyin aşkıta, işte ve de eğitimde fırsatlar aradığı bir dönemdir (Akt. Parmaksız, 2008).

Erikson (1968), "insanın sekiz evresi" şeklinde tanımladığı psikososyal gelişim sürecini kimlik gelişiminin aşamaları olarak tanımlamaktadır. Bu evrelerde karşılaşılan iki ayrı seçeneği ise "kriz" diye adlandırmaktadır. Kriz evreleri insan hayatındaki dönüm noktalarını temsil etmektedir. Her dönüm noktasında yaşanan kriz, bir sonraki kriz evresini nasıl aşacağımızı belirlemektedir. Yani; her bir kriz bir öncekinin üstüne inşa edilmektedir ve her bir zorluğun başarılı çözümü daha öncede gerçekleşen zorlukların sağlıklı çözümüne bağlıdır (Akt. Burger, 2006). Her gelişim evresi krizler ile karakterize edilmektedir ve her krizde de olumlu ve olumsuz olmak üzere iki kutuplu çıktı olasılığı vardır. Bu noktada uygun sentezin gerçekleşebilmesi için çatışmanın her iki kutbunun da denenmesi gerektiği düşünülmektedir. Kriz

döneminin yapıcı ve doyurucu bir şekilde sonuçlanmasıyla pozitif niteliğin egonun baskın bölümünü oluşturması beklenir. Bu durum da bireyin sağlıklı bir kimlik oluşturduğunun göstergesidir. Erikson'un belirttiği bu çift kutuplu çıktıkların olduğu kriz evresi sağlıklı bir şekilde çözümlenmemişse bireyin benlik kavramı da zedelenir ve bireyde uyum problemleri ile psikopatolojik sorunlar görülebilir. Bu nedenle; pozitif nitelik kavramının oluşması doğrudan psikososyal evrelerin sağlıklı çözümlerine bağlıdır (Çelen, 2011).

Erikson'un belirttiği kimlik gelişimindeki insanın sekiz evresi şu şekildedir:

- o Temel Güvene Karşı Güvensizlik (0 – 18 ay),
- o Özerkliğe Karşı Utanç ve Şüphe (1,5 – 3 yaş),
- o Girişimciliğe Karşı Suçluluk Duygusu (3 – 6 yaş),
- o Çalışkanlığa Karşı Yetersizlik Duygusu (6 – 11 yaş),
- o Kimlik Kazanmaya Karşı Kimlik Karmaşası (12 – 21 yaş),
- o Yakınlığa Karşı Yalıtılmışlık (Yalnızlık) (21 – 30 yaş),
- o Üretkenliğe Karşı Verimsizlik(Durgunluk) (30 – 65 yaş),
- o Benlik Bütünlüğüne Karşı Umutsuzluk (65 yaş ve sonrası) (Burger, 2006).

Erikson'a göre kimlik, bireyin kendi gelişim sürecinde şekillenerek oluşan bir süreçtir. Bireyin bu süreci yaşarken kimliğini oluşturması ve bu kimlik yapısını benimsemesi zor ve kaygı yaratan bir süreçtir. Çünkü bu süreç esnasında bireyler kendilerine en uygun kimlik yapısını bulabilmek için farklı rolleri, farklı kültürleri ve farklı ideolojileri deneyimlemektedir (Aydoğdu, 2004).

Erikson (1968), psikososyal gelişim kuramını aşamalı oluşum ilkesine yani epigenetik kurama dayanarak oluşturmuştur. Epigenetik kurama göre her bireyin yaşına bağlı olarak geçirmesi gereken gelişim süreci fonksiyonel bir bütün oluşturuncaya kadar önceden belirtilen ilkeler çerçevesinde olmalı ve birbirini sırayla takip etmelidir. Çünkü psikososyal gelişim kuramındaki her bir evre kendisinden sonra gelen evre için bir basamak görevi görmektedir (Akt. Özgüngör, 2009). Bu doğrultuda psikososyal gelişimin birbirini izleyen basamakların aşılmasıyla oluştuğu görülmektedir. Psikososyal gelişim süresince her dönemin kendine özgü gereksinimleri, tamamlanacak görevleri ve atlatılması beklenen özgül krizleri vardır. Bu noktada amaç, bireyin olumlu kimlik yapısı oluşturabilmesidir. Olumlu kimlik

gelişimi, bu gereksinimlerin karşılanması, sorunların çözülmesi, görevlerin uygun zamanda tamamlanması ve krizin atlatılmasıyla gerçekleşmektedir (Atak, 2011).

2.2. Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramının Evreleri

2.2.1. Temel Güvene Karşı Güvensizlik (0 – 18 ay)

Temel güven sadece başkalarından elde edilen güvenirlilik değil aynı zamanda bireyin kendi güvenilirliğini oluşturulmasıyla da alakalıdır (Miller, 2008). Güven duygusu yaşamın ilk yıllarında oluşmaktadır. Bu dönemde bebeğin temel ihtiyaçlarının hemen karşılanmasıyla ve aile bireylerinin bebeğe karşı olumlu ilgiyle bebekteki güven duygusu oluşmaya başlamaktadır. Bebeğin gelişimine uygun ilgi gösterilmezse, temel ihtiyaçları zamanında ve yeterli derecede sağlanmazsa güvensizlik duygusu oluşmaktadır (Burger, 2006). Temel güven duygusu oluşmayan çocukların ilerleyen yaşlarda sosyal ilişki kurmaktan çekinen güvensiz bireyler olabileceği belirtilmektedir. Her ne kadar bireyin güven duygusu çocukluk döneminde gelişmemiş olsa da bunu ileriki yaşlarda telafi edip sağlıklı ve sosyal ilişkiler kurabilen, kendine güvenen bir birey olması da mümkündür. Bu durumun Erikson'un antideterminist yaklaşımının sonuçları arasında yer aldığı belirtilmektedir (Selçuk, 1996).

2.2.2. Özerkliğe Karşı Utanç ve Şüphe (1,5 – 3 yaş)

Bu dönem içinde bebekteki kas sistemi gelişmektedir. Yani bebek bu dönemde yürümeye, konuşmaya başlayacak ve anal kontrolü sağlama yetisi kazanacaktır. Bu dönemde bebek her ne kadar bağımsız hareket edebileceğini öğrense de anne-babadan ayrılma kaygısı ya da anal kontrolü sağlamada başarısız olma korkusu çocukta öz güven kaybına sebep olabilmektedir (Miller, 2008). Bu sebeple çocuğa, özerkliğini kazanması için karşılaştığı engellerle ve zorluklarla nasıl başa çıkabileceği öğretilirken anne - babanın desteğinin gizil olarak verildiği hissettirilmelidir. Çünkü çocuğu aşırı bir şekilde koruyup kollamak çocuğun gelişimini engellemektedir. Çevresindeki nesnelere keşfetmesine, tanımlamasına izin verilmeyen, tuvalet eğitimi esnasında cezalandırıcı bir tutuma maruz kalan çocuklarda utanç ve şüphe duygusu gelişmektedir. Ayrıca bu çocuklar ileride de başkalarına bağımlı bir birey olarak yaşamaktadır. Yani bu evrede çocuk nasıl bir kimliğe sahip olacağını öğrenmektedir. Bu dönemde, bireysel hareketler gelişmeye başlayacağı için ben ne olursam oyun düşüncesine geçiş yapar. Bu dönem

çocuğun oyun dönemidir. Bu sebeple de çocuk kendi kendine ya da çevresindekilerle oyunlar oynamaktadır (Burger, 2006).

2.2.3. Girişimciliğe Karşı Suçluluk Duygusu (3 – 6 yaş)

İkinci evrede nasıl bir kimliğe sahip olacağını kavrayan çocuk bu evrede nasıl bir insan olacağını öğrenmektedir. Bu noktada çocuk en yakınında olan ve gözlemlenebilir fırsatı bulduğu anne ve babasını kendisine örnek almaktadır. Çevresiyle ve arkadaşlarıyla olan ilişkisini ailesinden aldığı örnekler doğrultusunda şekillendirmektedir. Erikson, bu dönemde çocukların cinsiyet gelişiminin başladığını ve cinsiyet organlarıyla ilgili meraklarını giderme çabası içinde olduğunu vurgulamıştır. Bu dönemde aile bireyleri tarafından çocuğun hem sosyal ilişkilerini geliştirmede hem de cinsiyet gelişiminde yanlış eğitim yöntemleri uygulanması çocukta suçluluk duygusunun oluşmasına neden olabilmektedir. Bu dönemde bireyin yeni bir çevreyle karşılaşması da davranışlarını şekillendirmektedir. Bu yaşlarda anaokuluna başlayan çocuğun davranışları yeni bir boyut kazanır ve eğer çocuğa girişimcilik duygusu aşılabilmişse çocukta hayal ettiği kişi olacağına dair düşünce gelişmiş olur (Selçuk, 1996).

2.2.4. Çalışkanlığa Karşı Yetersizlik Duygusu (6 – 11 yaş)

Bu dönemde çocuk kendisini öğrendikleriyle bir bütün olarak algılamaya başlamaktadır. Bu dönem çocuğun öğrenim çağına girdiği dönemdir. Bir önceki dönemde anaokulunda olan çocuk okul ortamının daha farklı bir boyutuyla karşılaşmaktadır. Okul ortamında öğrendiklerini uygulayan çocuğun bir şeyler üretme, başarılı olma ve bunun sonucunda takdir görme ihtiyacının karşılanması gerekmektedir. Çevresinden destek gören çocuğun öz saygısı artmakta ve çocuk daha çok çalışmaya yönelmekteyken desteklenmeyen çocuk ise yaptıklarının değersiz olduğuna inanmaktadır. Yetersizlik duygusu yaşayan çocukta çevresiyle sağlıklı ilişkiler kuramama ve uyum güçlüğü gibi sorunlar görülebilmektedir (Gökmen, 2004).

2.2.5. Kimlik Kazanmaya Karşı Kimlik Karmaşası (12 – 21 yaş)

Bu dönemde çocuk artık ergenlik çağına girmiştir ve ondan bu evrede beklenen davranış, çocukluktan bu yana biriktirdiği davranışları tümlenmiş bir kimlikte bir araya getirebilmesidir. Eğer önceki özdeşimler birleştirilemezse kimlik karmaşası ortaya çıkmaktadır (Miller, 2008). Erikson bu dönemde kimlik oluşumunu başarıyla

tamamlayan bireyin kendine güvenen bir birey olabileceğini ve kendinden emin bir şekilde yaşamını başarılı bir şekilde sürdürebileceğini vurgulamaktadır. Ayrıca, Erikson kimlik oluşumunu başarıyla tamamlayamayan bireylerin ne yapacağına karar vermekte zorlandığını, giriştiği işlerde başarısız olup bocalayabildiğini, yetişkin olup çocuk davranışlar sergileyebildiğini belirtmektedir. Bu dönemde kendini kabul ettirmek isteyen birey arkadaş çevresine yönelmektedir ve akranlarıyla yoğun ilişkiler kurmaktadır (Senemoğlu, 2000).

Bu dönemde kimlik gelişimini tamamlayamayıp, kimlik bocalaması yaşayan bazı bireyler, içe kapanık davrandıkları gibi kimlik ihtiyaçlarını da inkar ederek toplumdan uzak, göze çarpmayacak şekilde yaşamayı seçmektedirler. Bunun yanı sıra bazı gençler ise ters kimlik geliştirerek sosyal çevrenin beklediğinin aksine davranışlarda bulunabilmektedir (Çelik, 2007).

2.2.6. Yakınlığa Karşı Yalıtılmışlık (Yalnızlık) (21 – 30 yaş)

Bir önceki evrede başarılı bir kimlik oluşturan birey bu evrede çevresiyle, hatta kendisiyle psikolojik yakınlık kurmaya başlamaktadır. Bu dönemde birey eş seçimini yaparak kendi ailesini oluşturmak için adım atar. Fakat birey bu dönemde sadece karşı cinsle ilişki kurmayı değil aynı zamanda kendi cinsinden bireylerle de ilişkiler kurmayı önemsemektedir. Bu dönemde karşı cinsle ya da kendi cinsleriyle yakınlık kurmada başarısız olan bireyler kendini yalıtılabilmekte, çevreyle yüzeysel ilişkiler kurabilmektedir (Miller, 2008).

2.2.7. Üretkenliğe Karşı Verimsizlik (Durgunluk) (30 – 65 yaş)

Bu evrede söz edilen üretkenlik sadece çocuk sahibi olarak gerçekleşmemekte aynı zamanda geleceğe inanmakla, türlere inanmakla ve başkalarının gelişimine de önem vermekle gerçekleşmektedir (Miller, 2008). Üretkenlik dönemi bireylerin kendi fikirleri ve kendi uğraşlarıyla yeni ürünleri ortaya çıkarabildiği bir dönemdir. Fakat bu dönemde amaç sadece yeni ürünler, fikirler ortaya çıkarmak değil aynı zamanda ortaya çıkarılan ürünlerin, fikirlerin yetiştirilmesini ve geliştirilmesini sağlayarak gelecek kuşakları da etkileyebilmektir (Dereboy, 1997). Bunu gerçekleştiremeyen bireyler üretkenliğin aksine bir işe yarayamama duygusuna sahip olabilmektedir. Bu da bireylerin durgunluk dönemine geçmesine neden olmaktadır. Durgunluk dönemindeki bireylerin kurduğu ilişkilerin temelleri zayıftır ve her şeyden önce kendi çıkarlarını ve kendi doyumlarını önemsemektedirler. Özetle, bu

dönemde bireyin başarısını çevresiyle de paylaşıp verimli olacağı bir evredir. Yani birey bir nevi kendi kişisel deneyimlerini çevreye aktaran bir öğretmen görevindedir (Erikson, 1980).

2.2.8. Benlik Bütünlüğüne Karşı Umutsuzluk (65 yaş ve sonrası)

Bireyler yaşamlarının bu son evrelerinde yaşamları boyunca yaptıklarıyla yüzleşirler. Diğer yedi evreyi başarıyla geçen ve üretken olduğuna kanaat getiren bireyler kendileriyle hesaplaşıp benlik bütünlüğüne ulaşabilirler. Kendisiyle hesaplaşıp üretken bir kimliğe sahip olamadığını gören bireyler ise umutsuzluğa düşebilir. Bu sebeple de bu dönem bireyin kendiyi baş başa kaldığı bir dönemdir. (Selçuk, 1996).

Erikson'un psikososyal gelişim kuramına göre birey her bir basamakta birbirine zıt iki özellikte karşılaşmaktadır ve bu iki zıt özellikten toplumun sosyal yapısına uyacak seçeneğe ulaşmaya çalışmaktadır. Fakat her insan bu dönemleri başarıyla atlatabilmektedir. Çünkü her birey birbirinden farklı olduğu gibi, her bireyin kendi içlerindeki özellikleri ve davranışları da birbirinden farklıdır. Her bireyin öğrenme özellikleri, zihinsel süreçleri, duyguları ve problem çözme becerileri birbirinden farklıdır. Özetle, her bireyin psikolojik, zihinsel, duygusal olarak birbirlerinden farklı olması kriz dönemlerini farklı şekilde sonuçlandırmasına neden olmaktadır (Çelik, 2007).

Bireyin kimlik arayışı yaşam boyu sürse de bu kimlik arayışı en çok ergenlik döneminde dikkat çekmektedir. Çünkü bu dönemde birey bir yandan toplumun sosyal beklentilerine ayak uydurmaya çalışırken bir yandan da biyolojik değişimlerle baş etmek zorundadır. Bu yüzden ergenlik dönemi içerisindeki bireylerde bir takım uyum sorunları görülebilmektedir (Atak, 2011).

Avcı (2006) ergenlik döneminde bireyin bir yandan toplumun değerlerle bütünleşmeye çalıştığını, diğer bir yandan da kendini diğer bireylerden ayrı bir birey olarak algılamaya çalıştığını vurgulamıştır. Ailesinden ve çevresinden yeterli desteği gören bireylerin kendi bireysel farklılıklarını toplumun sosyal beklentileriyle eşleştirerek uyumlu davranışlar sergileyebildiğini, ailesi ve çevresi tarafından hoşgörüle karşılanmayan bireylerin ise toplumun değer yargılarına ters düşecek davranışlar geliştirerek gerek ailede gerekse toplum içinde uyumsuz davranış gösteren bireylere dönüşebileceğini belirtmiştir (Avcı, 2006).

2.3. Ergenlik Dönemi

Bilindiği üzere ergenlik, çocukluk ve yetişkinlik arasında bir moratoryum (erteletim) dur (Haran, 2004). Yani bireyin yetişkinlik ile ilgili kararları ertelediği ve bunun yerine bireyin kendisine en uygun rolü bulabilmesi için çeşitli yetişkin rollerini deneyimlediği bir süreçtir (Arslan ve Arı, 2008). Ergenlik, geniş kapsamlı ve hızlı değişim gösterilen bir süreçtir ve bazı kuramcılar tarafından bu dönem yeniden doğuş ya da yeniden yapılanma süreci olarak adlandırılmaktadır. Bu dönemde benlik kavramı daha karmaşık, daha soyut ve psikolojik bir duruma gelir. Çünkü ergenlik dönemindeki benlik kavramı çocukluk dönemindeki benlik kavramıyla kıyaslandığında ergenlik dönemindeki benlik kavramı daha ayırt edici, daha düzenlenmiş bir haldedir. Ergenliğe ilk geçişte bireyler, ayırt ediciliğinden dolayı daha karmaşık olarak nitelendirdiği benlik yapılarını zamanla bireysel özellikleriyle de geliştirebilmekte ve bu yolla da kendilerine daha doğru görüşler edinebilmektedir (Steinberg, 2007).

2.4. Ergenlik Döneminde Kimliğin Oluşumu

Ergenlik dönemindeki bireyin en temel görevi kendine ait ego kavramını, kendi ideal kimliğini, oluşturmasıdır. Erikson'a (1968) göre egonun oluşumu ve gelişimi **içe atım (introjection)**, **özdeşim (identification)** ve **ego kimliği (ego identtiy)** olmak üzere üç aşamada gerçekleşmektedir. Burada bahsedilen **içe atım**, yaşamın erken dönemlerinde oluşmaya başlayan nesne- biçim ilişkisidir. **Özdeşim** kavramı ise toplumsal roller ve bu toplumsal rollerin adlandırılmasıyla ilgilidir. Bireyin yaşamının her evresinde üstleneceği roller değişmekte ve bir önceki rolün üzerine yeni roller inşa edilmektedir. Yani bireyin gerçekleştirmesi beklenen sosyal roller sadece bireyin öz imgelerinin değil, egoda saklanan rol imgelerinin de kaynaşmasıyla oluşmaktadır. **Ego kimliği** ise bireyin geçmiş deneyimlerinin sonraki evrelerde daha farklı ve daha zorlayıcı biçimde arttığı bir dönemdir. Bu dönemde çeşitli sosyal rollerin içinde egonun uyumsal işlevlerinin yeniden hatırlanmasıyla ortaya çıkmaktadır. Kimliğin oluşumu esnasında birey toplumsal çevrenin isteklerini ve kendi bireysel özelliklerini dikkate alarak özdeşimler yapmakta ve bunları benimserken gereksiz olan özdeşimleri ayırmaktadır. Zamanla benimsenen öğeler ideal ego kimliği kavramının oluşumuna yardımcı olmaktadır (Akt. Çelik, 2007).

Kimlik oluşumu karmaşık ve çok yönlü bir süreçtir. Bu konuda yapılan araştırmalar sonucunda bireyin kimlik duygusunun nasıl geliştiğine ilişkin üç farklı yaklaşım ortaya çıkmıştır. Bunlardan **birincisi**, bireyin benlik kavramındaki değişikliklerini, yani bireyin genel kimlik özellikleri ve bireyin kendine ilişkin görüşlerini ele almaktadır. **Diğer bir yaklaşım** ise bireyin benlik saygısı ya da benlik imgesi üzerine kurulmuştur. Burada bireyin kendisini ne kadar olumlu ya da ne kadar olumsuz hissettiği incelenmektedir. **Üçüncü yaklaşım** ise kimlik duygusunda meydana gelen değişimleri ele almaktadır. Bu yaklaşımdaysa bireyin nereden geldiği ve nereye gidiyor olduğu üzerinde durulmaktadır (Steinberg, 2007).

Çelen (2011) kimliğin oluşumunun kimyasal, fiziksel ya da matematiksel bir duyum değil, psikolojik bir duyum olduğunu belirtmiştir. Kimlik kavramı tanımı bireyin içsel ve dışsal değişikliklere uyum sağlamasını açıklamak için bir girişim olarak değerlendirilmektedir. Erikson (1968) tüm bunların yanı sıra kimliğin kavramsal çerçevesi içinde ergenliğin somatik ve bilişsel değişimlerinin yanı sıra sosyal gelişimine de değinmiştir. Sosyal gelişimin önemini vurgulamış, çevreyi değerlendirmeyen geleneksel psikozları reddetmiş ve bireyin biyolojik gelişimini yani bireyin yaşam tarihini ve bireyin içinde yaşadığı tarihsel- kültürel ortamı da değerlendirerek bireyin kimlik gelişimini tanımlamıştır (Akt. Çelen, 2011).

Erikson tüm bunlardan yola çıkarak bireyin kimlik gelişiminde biyolojik sürecin, çevrenin ve ego sürecinin önemli rol oynadığını vurgulamaktadır. **Biyolojik süreç**, bireyin tüm yaşam döngüsündeki biyolojik değişimlerdir. **Çevresel süreç**, insanı tüm yaşantısı boyunca etkileyen çevresel faktörleri içerir. **Ego süreci** ise biyolojik ve çevresel süreçlerin birbiriyle uyumlu bir şekilde ilerlemesini sağlar. Bu noktada egonun işlevi her evrede yeni eklenen kimlik bilgilerinin hazırda var olan bilgilerle uyumlu bir şekilde ilerlemesini sağlamaktır. Bu dönemde ergen kimliğiyle ilgili karmaşa yaşar. Yaşanan bu karmaşalar fiziksel yakınlığı, meslek seçimini, psikososyal öz tanımını etkilemektedir. Kısacası bu durum bireyin günlük yaşantısını etkilemektedir. Birey bu üç basamağı aynı anda idare etmek zorundadır. Bir yandan biyolojik gelişimiyle başa çıkmaya çalışan birey diğer bir yandan çevresel faktörleri de göz önünde bulundurarak egosunu koruyabilmelidir. Bu basamaklar arasında yaşanan krizler bireyde bir takım uyum sorunlarına neden olabilmektedir (Çelen, 2011).

2.5. Ergenlik Döneminde Psikososyal Gelişim

Ergenlik döneminde birey; bedensel, zihinsel, sosyal, duygusal, ekonomik, kültürel ve ahlaki yönden gelişim göstermektedir. Bu dönemde birey, cesaret ve maceracı kimlik özelliği kazanabilmekte; duygu, düşünce ve davranış bakımından hızlı değişimler göstererek ve sosyal olgunluğa erişmeye çalışmaktadır (Kır, 2007). Yani ergenlik dönemi, bireyin biyolojik, psikolojik, zihinsel ve sosyal açıdan bir gelişme ve olgunlaşma içinde yer aldığı, çocukluktan yetişkinliğe geçiş gösterdiği bir değişim ve gelişim sürecidir (Yavuzer, 2001).

Erikson (1968) ergenlik döneminde farklı toplum ve kültürlerdeki bireylerin farklı biçimde değişim gösterdiğini belirtmiştir. Bu dönemdeki kimlik gelişimi ergenlik döneminin gelişimsel ödevidir (Akt. Palabıyıkoglu, 1996). Ergenlik dönemindeki birey bir yandan toplumsal değerlerle bütünleşmeye, toplum tarafından kabul görmeye çalışırken, diğer bir yandan da kendini diğerlerinden ayrı bir birey olarak topluma kabul ettirmek istemektedir. Buda kimliğin oluşum sürecinin bir parçasıdır (Avcı, 2006). Kimliğin oluşma süreci ergenlikten çok önce başlamakta ve önceki dönemlerde başarılı sonuçların alınmış olması yetişkin kimliğine geçişi daha da kolaylaştırmaktadır (Balkaya ve Ceyhan, 2007). Bu dönemde birey için psikolojik anlamda kendi bağımsızlığını kazanabilmesi, kendine yön verecek yeni değerler bulabilmesi ve benimseyebilmesi önemlidir. Yeni arayışlar içinde olan birey mevcut değerlerini ve hayatın anlamını sorgulamaktadır. Bu dönem içerisindeki bireyler özerk bir birey olmakla, toplumun uyumlu bir üyesi olmayı bağdaştırmaya çalışmaktadır. Bu nedenle kimlik arayışı sürecinde bireyin ailesiyle çatışmalar yaşaması, okul hayatında başarısızlıklarla karşılaşması, karşı cinsten ve kendi cinsinden arkadaşlarıyla sorunlar yaşaması doğal bir süreçtir (Koçak, 2008).

Ergenlik döneminde özerk bir birey olmakla, toplumun uyumlu bir üyesi olmayı bağdaştırmaya çalışan bireyler bir yandan da hem bedensel, hem ruhsal, hem de toplumsal alandaki değişimlerle baş etmeye çalışmaktadır (Parman, 1998). Bu dönem bir durum değil, bir süreçtir. Dolayısıyla ergenlik döneminde yaşanan gelişimsel yaşam krizleri büyüme ve gelişmeye ilişkin normal bir durumdur. Gelişimsel yaşam krizlerinin ortak teması ise yaşanacak olumsuz olaylarla baş etmenin kişilerin olgunlaşma sürecinde yatmasıdır (Haran, 2004). Bu gelişimsel yaşam krizleri duygusal alanda bir karmaşaya, düşünce ya da davranışlarda anlaşılması zor değişimlere yol açabilmektedir. Bu durumu en aza indirmek için

yapılacak şey; sahip olması gereken yetişkinlik rollerini, toplumun belirlediği vatandaşlık sorumluluklarına ters düşmeden bireyin deneyimlemesine izin verilmesidir (Gander ve Gardiner, 1993). Ergenlik döneminde kriz potansiyeli taşıyan ve deneyimlenerek sonuca ulaşılması gereken konular arasında meslek seçimi, değerlerin yerleşimi ve yakınlık kurmak gibi kimlik temalarının gelişimini içeren konular yer almaktadır (Çakır ve Palabıyıkoglu, 1997).

2.6. Ergenlik Döneminde ve Uyum ve Psikososyal Gelişim

Uyum, bir bireyin hem kendisi hem de çevresi ile iyi ilişkiler kurabilmesi ve bu ilişkileri sürdürebilme süreci olarak tanımlanmaktadır (Yavuzer, 1996). Uyum dinamik bir süreçtir ve bireyin çevresinde yer alan değişikliklere karşı geliştirdiği tepkilerle ölçülebilmektedir (Geçtan, 1994). Fakat bir bireyin uyumu sadece toplumsal çevrenin beklentilerine uygun tutum ve davranış geliştirme olarak düşünülmemelidir. Çünkü birey birbiriyle iç içe geçmiş devamlı etkileşim halinde bulunan biyolojik, psikolojik ve toplumsal bir yaşama sahiptir. Bireyler, ilk olarak biyolojik çevreye sahip olur. İlerleyen günlerde buna psikolojik ve toplumsal çevre de eklenir. İnsan yaşamını kuşatan bu üç yapı, daha başlangıçtan itibaren insanı etkilemeye ve kimlik yapısını belirlemeye başlar. İnsanın yaşamı boyunca uyumlu, normal ya da sağlıklı bir ömür geçirmesi, bu üç yapının birbirleriyle dengeli bir etkileşim içinde olmasıyla ilgilidir. Çünkü herhangi bir yapıdaki dengesizlik diğer yapıları da etkileyip bireyi olumsuz davranış göstermeye sevk edip uyumsuzluğa neden olabilir (Avcı, 2010).

Erikson'un kuramında da bahsedildiği gibi kimlik ergenlik döneminde kritik bir evreye girer ve yaşam döngüsünün bu dönemdeki birey somatik olgunlaşmasını tamamlamaya çalışmasının yanı sıra çocukluk dönemindeki öğrenmelerini de toplumun beklentilerine göre şekillendirmeye çalışır. Bu noktada uyum soyut ve somut düzeyde gerçekleşir. Bireyin akranlarıyla olan rutin ilişkileri ve iş edinmesi somut düzeyin örneği iken yasaların, kuralların, değerlerin ve normların yaşam felsefesine uyum sağlamaya çalışması soyut düzeye örnek gösterilmektedir (Çelen, 2011).

Başaran (1994) bu durumu her bireyde biyolojik, psikolojik ve toplumsal yaşam olmak üzere uyumun üç ana evresi olduğu şeklinde vurgulamıştır. Bunlardan birincisi **gerçekçiliktir**. Bu evrede birey kendine amaçlar bulur ve bunlara uygun

çözümler seçmeye çalışır. Bu çözümler sırasındaki başarı derecesini kestirmede de gerçek bilgileri kullanmalıdır. İkinci evre ise **yüklenmedir**. Yani olası ve tehlikelerle ve sorunlarla, olumlu bir savaşımlı kabul etmektir. Üçüncü ve son evre ise **kendini kabullenmedir**. Bu evrede birey kendine güven duyma ve kendine saygı duymayı öğrenmektedir. Bu üç evreyi yaşamında sergileyebilen bireyler herhangi bir uyumsuzluk davranışı da göstermemektedirler (Başaran, 1994). Bireyin yaşamındaki tüm bu ilişkiler ve sisteminin düzenli işleyişi uyum olarak nitelendirilmektedir (Avcı, 2006). Bireylerin uyumsuz davranış göstermemesinde aile yapısının da büyük önemi vardır. Bireyin özgür bir aile ortamında yetişmesi, kendilerine deneyimleme fırsatı tanınması, yeterince sevgi ve güven duygusu içinde büyümesi bireyin ergenlik döneminde başarılı olması için gerekli ilk basamaklardır. Sağlıklı bir uyum sürecinin gerçekleşmesi, gencin yeteneklerini geliştirebileceği bir aile ortamı ile mümkündür. Bu sebeple bireyin kendinden beklenen davranışları göstermesi için aile içinde bireyin kendini ifade etmesine izin verilmelidir. Aile ortamında kendini deneyimleme fırsatı bulan, yeterince sevgi, güven duygusu içinde büyüyen bireyler ergenlik dönemini de başarılı bir şekilde atlattıkları. Yani aile bireyleri, ergenlik çağındaki bireye kendine ifade edebilmesine olanak verdiği ölçüde bireyler diğer insanlarla ve toplumsal değerlerle olumlu bir gelişim süreci geçirebilmekte ve toplumun kendisinden beklediği davranışları sergileyebilmektedirler. Tüm bunlar bireyin ergenlik döneminde oluşturduğu kimlik yapısına bağlıdır (Yavuzer, 1998).

Günümüzde ortaokul seviyesine gelmiş bir bireyde ergenlik döneminin psikolojik ve fizyolojik belirtilerinin yavaş yavaş baş gösterdiği görülmektedir. Bu dönemde birey çocukluktan çıkıp ergenliğe girişin ilk adımlarını atmaktadır. Bu dönemde cinsel karakteristikler oluşmaya başlamakta, boy, kilo ve iskelet yapısında değişimler meydana gelmektedir. Ayrıca bu dönemde vücutta meydana gelen fizyolojik değişimlerden dolayı bireyde çekinme, saklanma gibi davranışlar gözlemlenebilmekte ve bu dönemdeki bireylerin duygularının istikrarsız olduğu gözlemlenmektedir. Yani bu dönemde birey vücudunda neler olduğunu ve duygu durumlarının sebeplerini anlamlandırmaya çalışmaktadır (Dizman ve Gürsoy, 2005).

Lise dönemindeki ergenlerde ise bireyselleşme gereksinimi artmakta, anne - baba ve ergen arasında çatışma görülmekte ve akranlarla olan ilişkilerin daha da güçlendiği gözlemlenmektedir. Bu dönemde bireyin ailesiyle ve akranlarıyla olan ilişkileri farklı bir boyut kazanmaktadır (Dalkılıç, 2006).

Üniversite dönemindeyken bireyin bağımsızlaşması ve bireyselleşmesi pekişmektedir. Bu dönemde bireyin gelecekle ilgili düşünce ve kaygıları ortaya çıkmakta ve karşı cinsle olan ilişkileri de farklı bir boyut kazanmaktadır (Dalkılıç, 2006). Üniversite yaşamı hayatın önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Çünkü bu dönem bireyin ergenlik dönemlerine denk gelmektedir. Bu nedenle üniversite yaşamıyla birleşen ergenlik dönemindeki sorunlar dikkatle incelenmelidir. Bu dönemde bireyler farklı bir ortama girmelerinin yanı sıra kimlik gelişimleriyle de baş etmeye çalışmaktadır. Bu nedenle bireylerin ihtiyaçları, problemleri, kimlik gelişimleri, üniversiteye uyum sağlama süreçleri, mesleki tutum girişimleri, psikolojik hizmetlerden faydalanma imkanları ve tutumları göz önünde bulundurularak davranışları yordanmalıdır (Özbay, 1997).

Üniversite öğrencileri üniversite yaşamında bir takım uyum problemleriyle karşılaşabilmektedir. Bunun nedeni üniversitede öğrenim gören bireylerin yaşları gereği geç ergenlik döneminde olmasıdır. Geç ergenlik dönemi 18 -19 yaşlarında oluşmaya başlamakta ve bireyin kimlik duygusunun gelişimiyle sona ermektedir. Bu dönemde birey akademik ve sanatsal arayışlara yönelmekte, sosyal bağlarını geliştirmeye çalışmakta ve kendini bir topluluğa ait hissetmeye çalışmaktadır. Bu dönemdeki bireyin psikososyal gelişimini ele alan Erikson, bireyin yaşamı kaçınılmaz olan yaşam krizleri ve bu krizler sonucu ortaya çıkan kazanımları açıklamıştır. Ergenlik döneminde olumlu bir kimlik kazanımının oluşabilmesi için daha önceki gelişim basamaklarında elde edilen temel güven duygusu, özerklik, girişimcilik, çalışma ve yapıcılık gibi olumlu kazanımların elde edilmiş olması gerekmektedir. Birey bu dönemde çocukluk, ilk ve orta ergenlik döneminde geçirdiği krizlerle tekrar yüzleşmektedir. Kazanılan kimlik rolleri bireyin yeni değerlerine ve rollerine uygun nitelik kazandırılarak benimsenmektedir. Yani bu dönemde ergenlik döneminin başından bu yana kazanılan beceriler ve oluşturulan roller birleştirilir ve oluşturulan birleşim ile bireyin yeni kimlik duygusu meydana getirilir. Bu dönemde bireyden beklenen “Ben kimim?”, “Ben ne olacağım?” sorularına ikileme düşmeden cevap verebilmesidir. Bu sorulara aynılık ve süreklilik gösterecek şekilde yanıt veren bireyin sağlıklı bir şekilde kimlik gelişimini oluşturduğu belirtilmektedir. Bu dönemdeki kimlik gelişimini olumlu bir şekilde tanımlayan bireyi, bu dönemin sonunda yeni gelişimsel ödevler beklemektedir. Bu dönemi olumlu kimlik özelliklerini kazanarak tamamlayan bireye daha sonrasında da yakın ilişkiler

kurabilmek ve bu ilişkileri sürdürebilmek, iş ve eş seçebilmek gibi toplum içinde erişkin rollerini üstlenebileceğini gösteren yeni roller verilmektedir. Bu dönemde bir yere bağlanma, bir yere ait olma duygusu ve içgörü gelişimi kazanılmakta, başkalarına ve geleceğe dair ilgi artmakta, sosyal kurum ve kültürel gelenekleri kabullenme eğilimleri ortaya çıkmaktadır (Derman, 2008).

2.7. Üniversite Yaşamı ve Uyum

Uyum, bireyi kendi çevresiyle ve çevresiyle olan etkileşimiyle ele alan biyolojik kökenli bir kavramdır (Erdoğan, Şanlı ve Bekir, 2005).

Üniversite ortamına uyum sağlayabilmek için sadece öğrencinin girişimi yetersizdir. Çünkü bu süreç öğrenci ile üniversite ortamı arasındaki karşılıklı etkileşime dayalı dinamik bir süreçtir. Üniversiteye uyum süreci; akademik başarı, yeteneklerin geliştirilmesi ve yeni becerilerin kazanılması açısından önemliyken, öğrencinin bireysel mutluluğu ve psikolojik sağlığı açısından da belirleyici konumdadır. Üniversiteye uyumu etkileyen faktörleri ekonomik zorluklar, yalnızlık, sağlık problemleri, kişilerarası çatışmalar, değişime uyumda zorluk yaşama ve kişisel özerkliğin gelişmemesi şeklinde sıralayabiliriz (Karahana, Sardoğan, Özkamalı ve Dicle 2005). Üniversite öğrencilerinin yaşamakta olduğu bu sorunların uzun süre devam etmesi üniversiteye uyum sürecini olumsuz etkileyebileceği gibi öğrencinin okulu bırakmasına da neden olabilmektedir (Mercan ve Yıldız, 2012).

Üniversiteye yeni başlayan öğrenciler, uyum sürecinde akademik değişimin yanı sıra sosyal ve duygusal açıdan da önemli bir değişim yaşamaktadırlar. Bazı öğrenciler girmiş oldukları bu yeni ortamda sahip oldukları duygusal ve sosyal özelliklerinden dolayı üniversite ortamına rahatlıkla uyum sağlarken bazı öğrenciler de yetişkin yaşamına özgü kendisinden beklenen akademik ve sosyal rolleri yerine getirmekte zorlanarak üniversite ortamına uyum sağlamakta güçlük çekebilmektedir (Karahana ve arkadaşları, 2005).

Özetle; çocukluktan erişkinliğe geçiş olan ergenlik dönemi fiziksel gelişmenin yanı sıra, bağımsızlaşma çabaları ve aileden uzaklaşma gibi değişimlerin de yaşandığı bir dönem olarak adlandırılmaktadır. Ergenler, dönemin özelliklerinden dolayı zaman zaman uyum sorunları yaşamaktadır. Bu dönemde duygusal coşku ve taşkınlık, çabuk kurulan ve bozulan ilişkiler, kolay etkilenme, kişiliğinin sınırlarını

aşma, toplum içinde sivrilme, ilgi çekme, rol sahibi olma gibi özellikler görülmektedir (Kalyencioğlu, 2010).

2.8. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Al-Qaisy (2010) tarafından üniversite birinci sınıf öğrencileriyle yapılan araştırmada, öğrencilerin duygusal, akademik, sosyal uyumları ve öğrencilerin barınma problemleri incelenmiştir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre, üniversiteye başka bir şehirden gelen öğrencilerin aileden ve arkadaş çevresinden uzaklaştığı için uyum sağlamada sorun yaşadığı, üniversitenin bulunduğu yerin ve üniversitenin koşullarının da öğrencilerin uyumunu etkilediği görülmektedir. Araştırma sonuçları erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla daha kolay uyum sağlayabildiğini; kız öğrencilerin kendine sağlıklı bir sosyal çevre yaratmakta erkek öğrencilere göre daha çok zorlandığını göstermektedir.

Anderman, Freeman ve Jensen (2007) tarafından üniversite birinci sınıf öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada öğrencilerin aidiyet duygusu, öz yeterliliği, akademik uyumu, içsel uyumu ve görev değerleri, akademisyenlerin cesaretlendirici tavırlarının öğrenci katılımına ve organizasyonuna etkisi ve sosyal kabul duygusu incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre aidiyet duygusuyla akademik uyumun birbiriyle ilişkili olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra öğrencilerin akademik uyumunun en önemli yordayıcılarının onların üniversite yaşamına katılmaları ve sosyal çevreleriyle ilişki kurmaları konusunda cesaretlendirilmesi olduğu ortaya çıkmıştır.

Toews ve Yazedjian (2006) tarafından yapılan çalışmada, üniversiteye yeni başlayan beyaz ve İspanyol kökenli kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin üniversiteye uyumunu etkileyen faktörler ele alınmıştır. Araştırmada, kültürel ve etnik farklılıkların üniversiteye uyumu ne derece etkilediği üzerinde durulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, kendi etnik grubunda yer alan öğrencilerin daha kolay uyum sağlayabildiği görülmüştür. Ayrıca bu araştırmanın sonuçlarına göre, İspanyol kökenli erkek öğrencilerin benlik saygısının araştırmadaki diğer gruplardan daha yüksek olduğunu ve üniversiteye daha iyi uyum sağladığı görülmüştür.

Enochs ve Roland (2006) tarafından yapılan çalışmada üniversite birinci sınıf öğrencilerinin sosyal uyumu, genel uyumu, cinsiyeti ve yaşam ortamının etkisi incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinin sosyal uyumunun ve genel uyumunun ele

alındığı bu araştırmanın sonucunda, her türlü çevresel koşulda erkek öğrencilerin uyum düzeyinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak, birinci sınıf erkek ve kız öğrencilerin genel uyum düzeyleri incelendiğinde anlamlı bir fark bulunamadığı görülmüştür.

Aspinwall ve Taylor'un (1992) bilişsel uyum modelini esas alarak yaptıkları çalışmada, üniversite öğrencilerinin iyimserlik düzeyleri, benlik saygıları, öğrencilerin almış oldukları psikolojik destek ve başa çıkma stratejileri incelenmiştir. Boylamlamasına yapılan bu çalışmanın sonucunda, öğrencilerin başa çıkma sürecini etkileyen en önemli faktörün öğrencilerin iyimserlik düzeyi olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin iyimserlik ve kötümserlik düzeyleri kontrol edildiğinde ise öğrencilerin aldığı sosyal desteğin önemli olduğu görülmüştür. Ayrıca değişkenler arasındaki nedensel ilişkileri incelemek için öğrencilerin üniversiteye giriş puanları ve öğrencilerin benlik saygısı düzeyi incelenmiş ve üniversiteye giriş puanı yüksek olan öğrencilerin benlik saygısının daha yüksek olduğu ve üniversiteye daha kolay uyum sağladığı sonucuna varılmıştır. Üniversiteye yeni başlayan öğrenciler için stresli durumların kaçınılmaz olduğu ancak öğrencilerin bu süreçteki yeniliklere uyum sağlayabilme ve olası zorluklarla başa çıkma becerilerinin, onların üniversiteye başarılı bir şekilde uyum sağlayabilmelerinde belirleyici bir rol oynadığı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, öğrencilerin üniversiteye uyumlarını artırmak için onlara bu süreçte sosyal destek vermenin oldukça önemli olduğu vurgulanmıştır.

2.9. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Özkan ve Yılmaz tarafından (2010) yapılan çalışmada Balıkesir Üniversitesi Bandırma Sağlık Yüksekokulunda öğrenim gören üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamına uyumu incelenmiştir. Çalışmada üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamındaki kişisel uyum düzeyleri ele alınmıştır. Bu çalışmada, araştırma grubunun en fazla ekonomik nedenlere bağlı olarak ev kirası/yurt ücretinin ödenmesinde, sosyal ve kültürel etkinliklere katılmada, okul arkadaşları ile ilişkilerinde ve karşı cinsle olan arkadaşlıklarda sorun yaşadığı görülmüştür. Araştırmaya göre öğrenciler boş zamanlarında en fazla kültürel etkinliklere katılmak ve yarı zamanlı olarak çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Araştırma sonuçları, üniversite öğrencilerinin üniversiteye uyum sorunu yaşadığını göstermektedir. Bu nedenle de, üniversiteye başlayan öğrencilere oryantasyon (uyum) programlarının uygulanması ve danışmanlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Sevinç (2010) tarafından Mersin Üniversitesinde öğrenim gören birinci sınıf öğrencilerinin akademik, sosyal, kişisel, duygusal ve kurumsal uyumlarını olumsuz yönde etkileyen faktörleri ele alan bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada birinci sınıf öğrencilerinin kendi bakış açılarına göre, öğrencilerin üniversiteye uyumlarını olumsuz yönde etkileyen faktörler ve öğrencilerin üniversiteye uyum sağlama sürecinde yaşadıkları zorluklarla baş etme yolları incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin kişisel ve duygusal uyumlarını olumsuz yönde etkileyen faktörlerin çekingenlik, hata yapma korkusu, eleştirilme kaygısı, yalnızlık, dış kontrol odaklılığı ve ev özlemi olduğu ortaya çıkmıştır.

Ülkemizde Aypay ve arkadaşlarının (2009) Marmara Bölgesindeki bir devlet üniversitesinin altı fakültesine bağlı onyedü bölüme uygulama yaparak gerçekleştirdiği çalışmada üniversite öğrencilerinin üniversiteye sosyal uyum düzeyinin, cinsiyete, temel disiplin alanlarına ve öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme göre değişip değişmediği incelenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, öğrencilerin sosyal uyum düzeylerinin cinsiyet, temel disiplin alanı ve öğrenim görülen bölüm değişkenlerine göre anlamlı biçimde farklılaştığı bulunmuştur (Aypay, Aypay ve Demirhan, 2009).

İnönü Üniversitesi Sınıf Öğretmenliğinde ve Beden Eğitimi Öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin psikososyal uyum düzeylerini incelemek amacıyla yapılan araştırmada, öğrencilerin sınıf düzeylerinin ve cinsiyetlerinin üniversiteye uyumlarına etkisinin olup olmadığı incelenmiştir. Bulgular doğrultusunda öğrencilerin okul türü, cinsiyeti, sınıf düzeyleri ve kişisel uyum düzeyleri arasında yapılan incelemede olumlu yönde anlamlı bir fark olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak, okul türü ile cinsiyet ve sınıf etkileşimine göre öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri puanlarının ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir (Tuncel ve Şahin, 2008).

Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada, öğrencilerin üniversiteye uyumu, psikolojik sağlamlığı, başa çıkma stratejileri, iyimserlik durumları ve cinsiyeti gibi değişkenler ele alınarak incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, üniversiteye uyumda kız öğrencilerde psikolojik sağlamlık, iyimserlik, sosyal yardım arama, çaresizlik ve kendini suçlayıcı başa çıkmanın; erkek öğrencilerde ise psikolojik sağlamlık, problem çözme becerileri, sosyal yardım

arama, kaderci/kendini suçlayıcı başa çıkma yollarının yordayıcı değişkenler olduğu görülmüştür (Yalın, 2007).

Ondokuz Mayıs Üniversitesinde (2005) üniversite birinci sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum düzeylerinin sosyokültürel etkinlikler açısından incelenmesine yönelik bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmada, öğrencilerin sosyokültürel etkinliklere katılım durumlarının akademik uyum, sosyal uyum, duygusal uyum, kişisel uyum, karşı cinsle ilişkilerdeki uyum ve üniversite ortamına uyum düzeylerini değiştirip değiştirmediği incelenmiştir. Araştırma bulguları; aktif olarak sosyokültürel etkinliklere katılan öğrencilerin akademik uyum, sosyal uyum, duygusal uyum, kişisel uyum, karşı cinsle ilişkilerdeki uyum ve üniversite ortamına uyum düzeylerinin, etkinliklere katılmayan öğrencilerden daha yüksek olduğunu göstermektedir (Karahana ve arkadaşları, 2005).

Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri üzerinde, öğrencilerin ekonomik, sosyal ve kültürel uyum sorunlarını etkileyen etmenleri belirlemek amacıyla bir araştırma yapılmıştır. Erdoğan ve arkadaşları (2005) Bu araştırmada katılımcılara cinsiyetini, lise türünü, geldikleri yerleşim yerini belirlemeye yönelik sorular yöneltilmiştir. Sonuç olarak, öğrencilerin sosyal ve kültürel uyum sorunlarında cinsiyetin etkisinin önemli olmadığı bulunmuştur. Bunun yanı sıra, ekonomik uyum sorunu bakımından farklı cinsiyetteki öğrencilerin uyum sorunları arasında erkek öğrencilerin lehine önemli bir sonuç bulunmuştur. Lise türlerinin farklılığının ve yerleşim merkezlerinin farklılığının önemli bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Ankara Üniversitesinde, Sevim ve Yalın (2006) tarafından kısa süreli bir oryantasyon (uyum) programı denemesi yapılmıştır. Bu program, öğrencilerin uyum düzeylerini, uyum programına ilişkin beklentilerini ve görüşlerini içeren kısa süreli bir oryantasyon (uyum) programıdır. Araştırma sonucunda, oryantasyon (uyum) programına katılan öğrencilerin üniversiteye uyum düzeyi ile programa katılmayan öğrencilerin üniversiteye uyum düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Ancak fark çıkmamasına karşın öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, etkinliklerden yararlandıklarını, etkinlikleri yeterli bulduklarını ve oryantasyon (uyum) programının gerekli olduğuna inandıklarını belirtmişlerdir.

İnönü Üniversitesinde, üniversite öğrencilerine alıştırmaya – oryantasyon (uyum) hizmetleri kapsamında öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar ve beklentileriyle ilgili bir

çalışma yapılmıştır. Kutlu (2004) tarafından yapılan bu araştırmanın sonuçlarına göre, kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla, Malatya dışından gelen öğrencilerin Malatya'da yaşayan öğrencilere oranla, daha önce üniversite yaşantısı olmuş öğrencilerin üniversite yaşantısı olmamış öğrencilere oranla oryantasyon (uyum) hizmetine yönelik beklentilerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca bu araştırmada öğrencilerin bu hizmetlerden tam anlamıyla yararlanamadığı ve daha başka beklentilerinin de olduğu ortaya çıkmıştır.

Dost (2007) tarafından Hacettepe Üniversitesi öğrencileriyle yapılan bir araştırmada üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları, cinsiyetleri, akademik başarıları, ekonomik durumları, anne baba tutumları, gelecekte beklenenleri, dini inançları ve yalnızlık durumları incelenmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin, cinsiyet, algılanan ekonomik durum, gelecekte beklenenler, dini inanç ve yalnızlık değişkenlerine göre farklılaştığı görülmüştür. Ayrıca bu araştırmada üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeyleri ve akademik başarı düzeyleri incelenmiş ve öğrencilerin akademik başarılarının düşük olduğu görülmüştür. Bu durumun üniversite öğrencilerinin mezun olamama kaygısından ya da öğrencilerin öğrenim olanaklarını kaybetme kaygısından kaynaklanabileceği öne sürülmüştür.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, 2011 – 2012 eğitim öğretim yılında Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin psikososyal gelişim dönemlerinin üniversiteye uyumlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen, ilişkisel tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Araştırmada bağımlı değişken üniversite ortamına uyum, bağımsız değişken ise psikososyal gelişimdir.

3.2. Araştırma Grubu

Araştırma grubunu 2011- 2012 yılında Akdeniz Üniversitesine bağlı Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenciler Sınıf Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, Fen ve Teknoloji Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği Matematik Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümlerinin birinci ve ikinci öğretiminde öğrenim gören birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfı öğrencileridir. Bu araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20'dir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin 263'ü (%62) kız öğrenci ve 159'u (%38) erkek öğrencidir. Araştırmaya toplamda 422 öğrenci katılmıştır.

Öğrencilerin okudukları bölümlere bakıldığında 67 öğrencinin (%16) Sınıf Öğretmenliği bölümünde, 54 öğrencinin (%13) Türkçe Öğretmenliği bölümünde, 54 öğrencinin (%13) İngilizce Öğretmenliği bölümünde, 38 öğrencinin (%9) Fen ve Teknoloji Öğretmenliği bölümünde, 124 öğrencinin (%29) Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde, 48 öğrencinin (%11) Matematik Öğretmenliği bölümünde ve 37 öğrencinin (%9) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim gördüğü görülmektedir.

Öğrencilerin sınıf seviyelerine bakıldığında 160 öğrencinin (%38) 1. sınıfta, 61 öğrencinin (%14) 2. sınıfta, 145 öğrencinin (%34) 3. sınıfta ve 56 öğrencinin de (%13) 4. sınıfta olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada Rosenthal, Gurney ve Moore tarafından (1981) geliştirilip Arı ve Arslan (2005) tarafından Türkçeye uyarlanan Erikson'un Psikososyal Gelişim Dönemleri Ölçeği (EPGDÖ) ile Aladağ, Kağncı, Tuna ve Tezer (2003) tarafından geliştirilen Üniversite Yaşamı Ölçeği (ÜYO) uygulanmıştır.

3.3.1. Erikson'un Psikososyal Gelişim Dönemleri Ölçeği

Erikson'un psikososyal gelişim dönemleri ölçeği, Rosenthal ve arkadaşları tarafından 1981 yılında geliştirilmiş, 2005 yılında Arı ve Arslan tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçeğin aslı Erikson'un psikososyal gelişim dönemlerinin ilk 6'sını ölçen, her biri 12'şer maddeden oluşan 72 maddelik, 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin güvenirlik çalışması sonuçlarına göre ölçeğin iç tutarlık katsayıları sırasıyla, Güven alt ölçeği için $\alpha = .63$, Özerklik alt ölçeği için $\alpha = .62$, Girişimcilik alt ölçeği için $\alpha = .57$, Çalışkanlık alt ölçeği için $\alpha = .75$, Kimlik alt ölçeği için $\alpha = .71$ ve yakınlık alt ölçeği için $\alpha = .63$ olarak bulunmuştur (Rosenthal ve ark, 1981). Arı ve Arslan tarafından Türkçeye uyarlanan ölçekte, Arı ve Arslan (2008) yapmış oldukları geçerlik ve güvenirlik çalışmasında her bir alt ölçeği için yaptıkları analiz sonucunda içtutarlık katsayılarını güven alt ölçeği için $\alpha = .76$, Özerlik alt ölçeği için $\alpha = .66$, girişimcilik alt ölçeği için $\alpha = .63$, çalışkanlık at ölçeği için $\alpha = .79$, kimlik alt ölçeği için $\alpha = .70$ olarak bulmuşlardır. Bu çalışma sonucunda ise içtutarlık katsayılarını güven alt ölçeği için $\alpha = .72$, Özerlik alt ölçeği için $\alpha = .52$, girişimcilik alt ölçeği için $\alpha = .51$, çalışkanlık at ölçeği için $\alpha = .49$, kimlik alt ölçeği için $\alpha = .72$, ölçeğin tümüne ilişkin iç tutarlık katsayısı ise $.55$ olarak bulunmuştur.

3.3.2. Üniversite Yaşamı Ölçeği (ÜYÖ)

Aladağ, Kağncı, Tuna ve Tezer (2003) tarafından geliştirilen bu ölçekte üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin genel olarak üniversite yaşamına uyum düzeylerini, üniversiteye uyumlarını farklı yönleri ile ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Üniversite Yaşamı Ölçeği (ÜYÖ) 48 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerden 17 tanesi olumlu, 31 tanesi olumsuzdur. Puanlama esnasında olumsuz maddeler ters girilmektedir. Ölçekteki her bir madde "bana hiç uygun değil (1)" ile

“bana tamamen uygun (7)” arasında derecelendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 48, en yüksek puan 336’dır. Ölçekten alınan yüksek puanlar uyuma, düşük puanlar ise uyumsuzluğa işaret etmektedir. Altı alt boyuttan oluşan ölçekteki 12 madde üniversite ortamına uyumu, 9 madde duygusal uyumu, 7 madde kişisel uyumu, 7 madde karşı cinsle ilişkileri, 7 madde akademik uyumu ve 6 madde ise sosyal uyumu ölçmektedir. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları 720 hazırlık öğrencisiyle gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin geçerlik çalışmaları için alanyazın doğrultusundaki bilgilerle hazırlanan ölçek taslağındaki maddelerle ilgili psikolojik danışma ve rehberlik alanında uzman üç kişinin görüşüne başvurulmuş ve alınan görüşler doğrultusunda dil, içerik ve kapsam açısından düzeltmeler yapılmıştır. Temel Bileşenler Faktör Çözümlemesi sonuçları kuramsal olarak anlamlı 6 faktör ortaya koymuştur. Alt ölçekler arası korelasyonlar $r = .33$ ile $r = .48$ ($p < .01$) arasında değişmektedir. Alt ölçeklerin toplam puanla korelasyonları ise $r = .64$ ile $r = .77$ ($p < .01$) arasında değişen nispeten yüksek katsayılardır. Alt ölçeklerin iç tutarlık katsayıları, Üniversite ortamına uyum alt ölçeği için Cronbach Alpha katsayısı $.77$, duygusal uyum alt ölçeği için $.72$, kişisel uyum alt ölçeği için $.70$, karşı cinsle ilişkiler alt ölçeği için $.71$, akademik uyum alt ölçeği için $.67$, ve sosyal uyum alt ölçeği için $.59$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin tümüne ilişkin iç tutarlık katsayı ise $.91$ olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise ölçeğin tümüne ilişkin iç tutarlık katsayısı $.64$ olarak bulunmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Veri toplama araçları hazırlandıktan sonra uygulama yapabilmek için Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığından gerekli izinler alınmıştır. Belirlenen bölümlerde uygulama yapabilmek için o dersin öğretim üyesinden izin alınmış ve hangi tarihlerde hangi sınıfa uygulama yapılacağı belirlenmiştir. Veri toplama işlemi bizzat araştırmacı tarafından belirlenen tarihlerde sınıflara girilip gerekli açıklamalar yapılarak gönüllü olan katılımcılarla gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılanların içten cevap vermelerini sağlamak amacıyla veri toplama araçları ve araştırmanın önemi öğrencilere anlatılmıştır. Katılımcıların isim belirtmeden ölçekleri cevaplayabileceği belirtilerek veri toplama işlemi tamamlanmıştır. Veriler 2012 Mart ayında toplanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizi bilgisayarda istatistik paket programlarından SPSS'in PASW Statistic 18 sürümü kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde cinsiyete göre farklılıkları incelemek için t - Testi, sınıflara göre uyum düzeylerinde fark olup olmadığını test etmek için ANOVA uygulanmıştır. Sınıflar arasındaki farklılığın kaynağını bulmak için ise Tukey Testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için korelasyon uygulanmıştır. Araştırmada öğrencilerin psikososyal gelişim dönemleri alt boyutlarının (bağımsız değişkenler) üniversiteye uyumlarını (bağımlı değişkeni) yordayıp yordamadığı regresyon analizi ile belirlenmiştir. Bu araştırmada anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Genel Bulgular

4.1.1. Üniversite Öğrencilerinin Toplam Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ilk alt problemi “Üniversite öğrencilerinin toplam uyum düzeyi sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?” olarak ifade edilmiştir. Bu alt probleme ait bulgular Tablo 4.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.1. Üniversite Öğrencilerinin Toplam Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Sınıf	N	Ort.	SS	Varyans Kaynağı	K.T	S.D	K.O	F	p
1.Sınıf	160	185.03	20.63	G. Arası	6.604.45	3	2.201.48		
2.Sınıf	61	183.41	21.49	G. İçi	181.330.86	418	433.81	5.07	0.00
3.Sınıf	145	178.64	20.64	Toplam	187.935.31	421			
4.Sınıf	56	173.86	21.16						

Elde edilen bu bulgulara göre sınıf düzeyleri arttıkça uyum düzeyi puanlarının azaldığı sonucuna varılmıştır.

Puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığının belirlenmesi için varyans analizi yapılmıştır. Elde edilen $p = 0 < 0.05$ olduğu için üniversite öğrencilerinin toplam uyum düzeyi puanlarının sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi amacıyla Tukey testi uygulanmıştır ve sonuçlara ilişkin veriler Tablo 4.2’de sunulmuştur.

Tablo 4.2. Üniversite Öğrencilerinin Toplam Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeylerine Göre Farklaşmasına İlişkin Tukey Testi Sonuçları

(I) Sınıf	(J) Sınıf	Ortalamalar Arası Fark	Standart Hata	p
1.Sınıf	2.Sınıf	1.62	3.13	0.96
	3.Sınıf	6.38	2.39	0.04
	4.Sınıf	11.17	3.23	0.00
2.Sınıf	1.Sınıf	-1.62	3.13	0.96
	3.Sınıf	4.77	3.18	0.44
	4.Sınıf	9.55	3.85	0.06
3.Sınıf	1.Sınıf	-6.38	2.39	0.04
	2.Sınıf	-4.77	3.18	0.44
	4.Sınıf	4.78	3.28	0.46
4.Sınıf	1.Sınıf	-11.17	3.23	0.00
	2.Sınıf	-9.55	3.85	0.06
	3.Sınıf	-4.78	3.28	0.46

Üniversite öğrencilerinin toplam uyum düzeyi puanlarının sınıf düzeylerine göre farklılaşmasına ilişkin Tukey testi sonuçlarına baktığımızda; 1. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin toplam uyum düzey puan ortalamalarının 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin toplam uyum düzeyi puanlarının ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.1.2. Üniversite Öğrencilerinin Toplam Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre Farklaşmasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Üniversite öğrencilerinin toplam uyum düzeyi cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?” olarak belirlenmiştir. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.3’te sunulmuştur.

Tablo 4.3. Üniversite Öğrencilerinin Toplam Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre t - Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ort.	SS	t	p
Kız	263	179.75	21.27	-1.71	0.09
Erkek	159	183.38	20.76		

Elde edilen bu sonuçlara göre erkek öğrencilerin uyum düzeyi puan ortalamasının kız öğrencilere oranla yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığının belirlenmesinde t testi kullanılmıştır ve elde edilen $p = 0.09 > 0.05$ olduğu için

üniversite öğrencilerinin toplam uyum düzeyi puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

4.1.3. Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Ortamına Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Üniversite öğrencilerinin üniversite ortamına uyum düzeyi sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.4’te sunulmuştur.

Tablo 4.4. Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Ortamına Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Sınıf	N	Ort.	SS	Varyans Kaynağı	K.T	S.D	K.O	F	p
1.Sınıf	160	45.44	6.15	G. Arası	119.11	3	39.70		
2.Sınıf	61	46.64	5.67	G. İçi	15.108.11	418	36.14	1,10	0.35
3.Sınıf	145	45.09	6.11	Toplam	15.227.22	421			
4.Sınıf	56	44.95	5.73						

Elde edilen bu sonuçlara göre ikinci sınıf öğrencilerinin ortalamalarının diğer sınıflardan yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Ortamına Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine göre alınan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığının belirlenmesinde varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen $p = 0.35 > 0.05$ olduğu için üniversite öğrencilerinin üniversite ortamına uyum düzeyi puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

4.1.4. Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Ortamına Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Üniversite öğrencilerinin üniversite ortamına uyum düzeyi cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.5’te sunulmuştur.

Tablo 4.5. Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Ortamına Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre t - Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ort.	SS	T	p
Kız	263	45.16	5.83		
Erkek	159	45.87	6.31	-1.19	0.23

Elde edilen bu sonuçlara göre erkek öğrencilerin üniversite ortamına uyum düzeyi puan ortalamalarının kız öğrencilerin üniversite ortamına uyum düzeyi puan ortalamalarına oranla yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin üniversite ortamına uyum düzeyi puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığının belirlenmesinde *t*-testi kullanılmıştır. Elde edilen $p = 0.23 > 0.05$ olduğu için üniversite öğrencilerinin üniversite ortamına uyum düzeyi puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

4.1.5. Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi “Üniversite öğrencilerinin duygusal uyum düzeyi sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.6’da sunulmuştur.

Tablo 4.6. Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Sınıf	N	Ort.	SS	Varyans Kaynağı	K.T	S.D	K.O	F	p
1.Sınıf	160	32.14	10.00	G. Arası	1.194.69	3	398.23		
2.Sınıf	61	32.16	12.30	G. İçi	42.755.20	418	102.29		
3.Sınıf	145	29.27	9.40	Toplam	43.949.90	421		3.89	0.01
4.Sınıf	56	27.89	9.56						

Elde edilen bu bulgulara göre ikinci sınıf öğrencilerinin duygusal uyum düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin duygusal uyum düzeyi puanlarının sınıf düzeyine göre ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığının belirlenmesinde varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen $p = 0.01 < 0.05$ olduğu için üniversite öğrencilerinin duygusal uyum düzeyi puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi amacıyla Tukey testi uygulanmış ve sonuçlara ilişkin Tablo 4.7’de sunulmuştur.

Tablo 4.7. Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeylerine Göre Farklaşmasına İlişkin Tukey Testi

(I) Sınıf	(J) Sınıf	Ort. Arası Fark	Standart Hata	p
1.Sınıf	2.Sınıf	-0.03	1.52	1.00
	3.Sınıf	2.87	1.16	0.06
	4.Sınıf	4.24	1.57	0.04
2.Sınıf	1.Sınıf	0.03	1.52	1.00
	3.Sınıf	2.89	1.54	0.24
	4.Sınıf	4.27	1.87	0.10
3.Sınıf	1.Sınıf	-2.87	1.16	0.06
	2.Sınıf	-2.89	1.54	0.24
	4.Sınıf	1.38	1.59	0.82
4.Sınıf	1.Sınıf	-4.24	1.57	0.04
	2.Sınıf	-4.27	1.87	0.10
	3.Sınıf	-1.38	1.59	0.82

Üniversite öğrencilerinin duygusal uyum düzeyi puanlarının sınıf düzeyine göre farklılaşmasına ilişkin Tukey testi sonuçlarını incelediğimizde; 1. sınıf öğrencilerinin duygusal uyum düzeyi puan ortalamalarının 4. Sınıfta olan öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.1.6. Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre Farklaşmasına Yönelik Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi “Üniversite öğrencilerinin duygusal uyum düzeyi cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.8’ de sunulmuştur.

Tablo 4.8. Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre t – Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ort.	SS	t	p
Kız	263	30,41	10,35	-0,47	0.64
Erkek	159	30,89	10,02		

Elde edilen bu bulgulara göre erkek öğrencilerin duygusal uyum düzeyi puanlarının ortalaması kız öğrencilere oranla yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığının belirlenmesinde *t* testi kullanılmıştır ve elde edilen $p = 0.64 > 0.05$ olduğu için

üniversite öğrencilerinin duygusal uyum düzey puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

4.1.7. Üniversite Öğrencilerinin Kişisel Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi “Üniversite öğrencilerinin kişisel uyum düzeyi sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ait bulgular Tablo 4.9’da sunulmuştur.

Tablo 4.9. Üniversite Öğrencilerinin Kişisel Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Sınıf	N	Ort.	SS	Varyans Kaynağı	K.T	S.D	K.O	F	p
1.Sınıf	160	38.10	6.41	G. Arası	282.55	3	94.18		
2.Sınıf	61	38.56	7.75	G. İçi	17.668.34	418	42.27		
3.Sınıf	145	39.12	6.28	Toplam	17.950.89	421		2.23	0.08
4.Sınıf	56	40.63	5.78						

Elde edilen bu bulgulara göre öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arttıkça kişisel uyum düzeylerinin yükseldiği sonucuna varılmıştır.

Puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığının belirlenmesinde varyans analizi kullanılmıştır ve elde edilen $p = 0.08 > 0.05$ olduğu için üniversite öğrencilerinin kişisel uyum düzey puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

4.1.8. Üniversite Öğrencilerinin Kişisel Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi “Üniversite öğrencilerinin kişisel uyum düzeyi cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.10’da sunulmuştur.

Tablo 4.10. Üniversite Öğrencilerinin Kişisel Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ort.	SS	T	p
Kız	263	38.60	6.50		
Erkek	159	39.27	6.57	-1.02	0.31

Elde edilen bu bulgulara göre erkek öğrencilerin kişisel uyum düzeyi puan ortalaması kız öğrencilere oranla yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığının belirlenmesinde *t* testi kullanılmıştır ve elde edilen $p = 0.31 > 0.05$ olduğu için üniversite öğrencilerinin kişisel uyum düzey puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

4.1.9. Üniversite Öğrencilerinin Karşı Cinsle İlişkilerdeki Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklaşmasına Yönelik Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi “Üniversite öğrencilerinin karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeyi sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.11’de sunulmuştur.

Tablo 4.11. Üniversite Öğrencilerinin Karşı Cinsle İlişkilerdeki Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Sınıf	N	Ort.	SS	Varyans Kaynağı	K.T	S.D	K.O	F	p
1.Sınıf	160	24.08	5.34	G. Arası	215.46	3	71.82		
2.Sınıf	61	22.74	5.80	G. İçi	12.344.26	418	29.53	2.43	0.06
3.Sınıf	145	22.54	5.57	Toplam	12.559.72	421			
4.Sınıf	56	22.66	4.91						

Elde edilen bu bulgulara göre birinci sınıf öğrencilerinin karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeyi puanının diğer sınıf seviyesindeki öğrencilerin karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeyi puanından yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığının belirlenmesinde varyans analizi kullanılmıştır ve elde edilen $p = 0.06 > 0.05$ olduğu için üniversite öğrencilerinin karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzey puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

4.1.10. Üniversite Öğrencilerinin Karşı Cinsle İlişkilerdeki Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulgular

Araştırmanın onuncu alt problemi “Üniversite öğrencilerinin karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeyi cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.12’ de sunulmuştur.

Tablo 4.12. Üniversite Öğrencilerinin Karşı Cinsle İlişkilerdeki Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre *t* - Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ort.	SS	<i>t</i>	p
Kız	263	23.21	5.82	0.20	0.84
Erkek	159	23.10	4.83		

Elde edilen bu bulgulara göre erkek öğrencilerin karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeyi puan ortalaması kız öğrencilere oranla düşüktür olduğu sonucuna varılmıştır.

Puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığının belirlenmesinde *t* testi kullanılmıştır ve elde edilen $p = 0.84 > 0.05$ olduğu için üniversite öğrencilerinin karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeyi puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

4.1.11. Üniversite Öğrencilerinin Akademik Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulgular

Araştırmanın on birinci alt problemi “Üniversite öğrencilerinin akademik uyum düzeyi sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.13’ te sunulmuştur.

Tablo 4.13. Üniversite Öğrencilerinin Akademik Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Sınıf	N	Ort.	SS	Varyans Kaynağı	K.T	S.D	K.O	F	p
1.Sınıf	160	23.81	7.55	G. Arası	2.245.41	3	748.47		
2.Sınıf	61	22.25	7.38	G. İçi	22.763.17	418	54.46		
3.Sınıf	145	21.78	7.49	Toplam	25.008.58	421		13.74	0.00
4.Sınıf	56	16.46	6.54						

Elde edilen bu bulgulara göre sınıf seviyeleri arttıkça akademik uyum düzeyinin düştüğü sonucuna varılmıştır.

Puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığının belirlenmesinde varyans analizi kullanılmıştır ve elde edilen $p = 0 < 0.05$ olduğu için üniversite öğrencilerinin akademik uyum düzey puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi amacıyla Tukey Testi uygulanmış ve sonuçlara ilişkin Tablo 4.14'te sunulmuştur.

Tablo 4.14. Üniversite Öğrencilerinin Akademik Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeylerine Göre Farklılaşmasına İlişkin Tukey Testi Sonuçları

(I) Sınıf	(J) Sınıf	Ortalamalar Arası Fark	Standart Hata	p
1.Sınıf	2.Sınıf	1.56	1.11	0.50
	3.Sınıf	2.03	0.85	0.08
	4.Sınıf	7.34	1.15	0.00
2.Sınıf	1.Sınıf	-1.56	1.11	0.50
	3.Sınıf	0.47	1.13	0.98
	4.Sınıf	5.78	1.37	0.00
3.Sınıf	1.Sınıf	-2.03	0.85	0.08
	2.Sınıf	-0.47	1.13	0.98
	4.Sınıf	5.32	1.16	0.00
4.Sınıf	1.Sınıf	-7.34	1.15	0.00
	2.Sınıf	-5.78	1.37	0.00
	3.Sınıf	-5.32	1.16	0.00

Üniversite öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre akademik uyum düzeyi puanlarına ilişkin Tukey testi sonuçlarını incelediğimizde;

- 1. sınıf öğrencilerinin akademik uyum düzeyi puan ortalamasının 4. sınıf öğrencilerinin akademik uyum düzeyi puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.
- 2. sınıf öğrencilerinin akademik uyum düzeyi puan ortalamasının 4. sınıf öğrencilerinin akademik uyum düzeyi puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.
- 3. sınıf öğrencilerinin akademik uyum düzeyi puan ortalamasının 4. sınıf öğrencilerinin akademik uyum düzeyi puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

4.1.12. Üniversite Öğrencilerinin Akademik Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılık Göstermesine Yönelik Bulgular

Araştırmanın on ikinci alt problemi “Üniversite öğrencilerinin akademik uyum düzeyi cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.15’ te sunulmuştur.

Tablo 4.15. Üniversite Öğrencilerinin Akademik Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre *t* - Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ort.	SS	<i>t</i>	p
Kız	263	21.46	7.73	-1.54	0.12
Erkek	159	22.65	7.64		

Elde edilen bu bulgular doğrultusunda erkek öğrencilerin akademik uyum düzeyi puan ortalamasının kız öğrencilere oranla yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığının belirlenmesinde *t* testi kullanılmıştır. Elde edilen $p = 0.12 > 0.05$ olduğu için üniversite öğrencilerinin akademik uyum düzeyi puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

4.1.13. Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Farklılaşmasına Yönelik Bulgular

Araştırmanın on üçüncü alt problemi “Üniversite öğrencilerinin sosyal uyum düzeyi sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.16’ da sunulmuştur.

Tablo 4.16. Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Sınıf	N	Ort.	SS	Varyans Kaynağı	K.T	S.D	K.O	F	p
1.Sınıf	160	21.46	4.32	G. Arası	31.20	3	10.40	0.60	0.62
2.Sınıf	61	21.07	4.07	G. İçi	7.290.52	418	17.44		
3.Sınıf	145	20.83	3.79	Toplam	7.321.72	421			
4.Sınıf	56	21.27	4.78						

Elde edilen bu bulgular doğrultusunda sosyal uyum düzeyinin en yüksek olduğu sınıfın birinci sınıf olduğu sonucuna varılmıştır.

Puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığının belirlenmesinde Varyans analizi kullanılmıştır. Elde edilen $p = 0.62 > 0.05$ olduğu için üniversite öğrencilerinin akademi sosyal uyum düzey puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

4.1.14. Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre Farklaşmasına Yönelik Bulgular

Araştırmanın on dördüncü alt problemi “Üniversite öğrencilerinin sosyal uyum düzeyi cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.17’ de sunulmuştur.

Tablo 4.17. Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeyi Puanlarının Cinsiyete Göre t - Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ort.	SS	t	p
Kız	263	20.91	4.16		
Erkek	159	21.58	4.17	-1.62	0.11

Elde edilen bu bulgular doğrultusunda erkek öğrencilerin sosyal uyum düzeyi puan ortalamasının kız öğrencilere oranla yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde fark olup olmadığının belirlenmesinde *t* testi kullanılmıştır. Elde edilen $p = 0.11 > 0.05$ olduğu için üniversite öğrencilerinin sosyal uyum düzey puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

4.1.15. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemleri Ölçeği Puan Ortalamaları ile Yordayıcı Değişkenlerin Ortalama ve Standart Sapmaları ile Değişkenler Arasındaki Korelasyonlar

Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemleri ölçeği puan ortalamaları ile yordayıcı değişkenler arasındaki ilişkiyi görmek amacıyla regresyon analizi öncesinde korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonuçlarına Tablo 4. 18’ de yer verilmiştir.

Tablo: 4.18. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemleri Ölçeği Puan Ortalamaları ile Yordayıcı Değişkenlerin Ortalama ve Standart Sapmaları ile Değişkenler Arasındaki Korelasyon Sonuçları

Değişkenler	Ort.	SS	1	2	3	4	5	6
1.EPGDtoplam	174.0782	15.07672	1					
2.UYOtoplam	169.8670	21.60074	-.168**	1				
3.Yaş	20.6801	1.57611	.039	-.133**	1			
4.Cinsiyet	1.3768	.48515	-.057	.083	.087	1		
5.Sınıf	2.2299	1.09707	.076	-.187**	.631**	.047	1	
6.Bölüm	3.9242	1.89985	.044	.023	-.095	-.087	-.208**	1

**p > .01

Elde edilen bulguları incelediğimizde üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemleri ölçeği puan ortalamalarının, üniversite ortamına uyum ölçeği puan ortalamaları ($r = -.168$, $p < .01$) ve cinsiyetleri ($r = -.057$, $p < .01$) ile negatif (olumsuz) yönde bir ilişkiye sahip olduğu, yaşları ($r = .039$, $p < .01$), bölümleri ($r = .044$, $p < .01$) ve sınıf düzeyleri ($r = .076$, $p < .01$) ile pozitif yönde (olumlu) bir ilişkiye sahip olduğu görülmektedir.

4.1.16. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Düzeyi Toplam Puanlarının Üniversite Ortamına Uyum Düzeyi Toplam Puanlarını Yordamasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın on beşinci alt problemi “Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim düzeyi toplam puanları üniversite ortamına uyum düzeyi toplam puanlarını yordamakta mıdır?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.19’ da sunulmuştur.

Tablo 4.19. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Düzeyi Toplam Puanlarının Üniversite Ortamına Uyum Düzeyi Toplam Puanlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Toplam Psikososyal Gelişim Düzeyi	B	t	p	R ²	ANOVA p Değeri
Sabit Değer	226.06	19.25	0.00		
				0.03	0.00
EPGD Ölçeği Toplam Puan	-0.26	-3.84	0.00		

Yukarıdaki tabloda R² sütunundaki değerlerden bağımsız değişken durumundaki “EPGD ölçeği toplam puanı” bağımlı değişken durumundaki “üniversiteye uyum toplam puan” değişkenine ait varyansı %3 oranında açıkladığı (R² = 0.03), diğer bir ifade ile üniversiteye uyum toplam puanının %3’ünün EPGD ölçeği toplam puanına bağlı olduğu görülmektedir. Anova sonucundaki p = 0 değeri 0.05’den küçük olması, söz konusu değişkenler arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir.

Tablodaki her bir değişkenin p değerlerini incelediğimizde p < 0.05 olduğu için EPGD ölçeği toplam puan değerlerinin üniversiteye uyum düzeyine anlamlı bir katkı sağladığı sonucuna varılmıştır.

Üniversiteye uyum düzeyinin alabileceği değer aşağıdaki şekilde formüle edilmiştir;

Üniversite Uyum Düzeyi Toplam Puanı = 226.06 – 0.26 EPGD Ölçeği Toplam Puanı.

4.1.17. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemi Alt Boyutları Puanlarının (Güven, Özerklik, Girişimcilik, Çalışkanlık, Kimlik) Üniversite Ortamına Uyumu Yordamasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın on altıncı alt problemi “Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutları (güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık, kimlik) üniversite ortamına uyumu yordamakta mıdır?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.20’ de sunulmuştur.

Tablo 4.20. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemi Alt Boyutları Puanlarının Üniversite Ortamına Uyum Düzeyini Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi

EPGD Ölçeği Alt Boyutları	B	t	p	R ²	ANOVA p Değeri
Sabit Değer	51.98	-0.11	0.00		
Güven	-0.06	-1.02	0.31		
Özerklik	0.05	0.87	0.38	0.02	0.21
Girişimcilik	0.01	0.11	0.91		
Çalışkanlık	-0.07	-1.06	0.29		
Kimlik	-0.11	-1.55	0.12		

Üniversite öğrencilerine psikososyal gelişim dönemleri alt boyutları olan güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık ve kimlik düzeylerinin üniversite ortamına uyum düzeylerinin yordama gücünü incelemek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda üniversite ortamına uyum düzeyine ait modelin üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemleri alt boyutlarını % 2 (R² = 0.02) oranında açıkladığı tespit edilmiştir. Anovadaki p değeri 0.05'ten büyük olduğu için söz konusu değişkenlerin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablodaki her bir değişkenin p değerlerini incelediğimizde p > 0.05 olduğu için güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık, kimlik değerleri üniversite ortamına uyum düzeylerine anlamlı bir katkı sağlamadığı sonucuna varılmıştır.

Üniversite ortamına uyum düzeyinin alabileceği değer aşağıdaki şekilde formüle edilmiştir;

$$\text{Üniversite Uyum Düzeyi} = 51.98 - 0.06 \text{ Güven} + 0.05 \text{ Özerklik} + 0.01 \text{ Girişimcilik} - 0.07 \text{ Çalışkanlık} - 0.11 \text{ Kimlik}$$

Katsayılar arasında üniversite ortamına uyum düzeyi üzerinde en fazla etkiye sahip alt boyutun kimlik alt boyutu olduğu ortaya çıkmıştır.

4.1.18. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemi Alt Boyutları Puanlarının (Güven, Özerklik, Girişimcilik, Çalışkanlık, Kimlik) Üniversite Öğrencilerinin Duygusal Uyumunu Yordamasına Yönelik Bulgular

Araştırmanın on yedinci alt problemi “Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutları (güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık, kimlik) üniversite öğrencilerinin duygusal uyumunu yordamakta mıdır?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.21’ de sunulmuştur.

Tablo 4.21. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemi Alt Boyutları Puanlarının Duygusal Uyum Düzeyini Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi

EPGD Ölçeği Alt Boyutları	B	T	p	R ²	ANOVA p Değeri
Sabit Değer	53.15	9.37	0.00		
Güven	-0.57	-5.69	0.00		
Özerklik	-0.17	-1.78	0.08	0.10	0.00
Girişimcilik	0.20	1.90	0.06		
Çalışkanlık	-0.10	-0.91	0.36		
Kimlik	0.03	0.29	0.77		

Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutları olan güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık ve kimlik düzeylerinin duygusal uyum düzeylerinin yordama gücünü incelemek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda duygusal uyum düzeyine ait modelin üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutlarını %10 ($R^2 = 0.10$) oranında açıkladığı tespit edilmiştir. Anovadaki p değeri 0.05’den küçük olduğu için söz konusu değişkenlerin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.

Tablodaki her bir değişkenin p değerlerini incelediğimizde $p > 0.05$ olduğu için özerklik, girişimcilik, çalışkanlık, kimlik değerleri duygusal uyum düzeylerine anlamlı bir katkı sağlamadığı, $p < 0.05$ olduğu için güven değeri duygusal uyum düzeylerine anlamlı katkı sağladığı sonucuna varılmıştır.

Duygusal uyum düzeyinin alabileceği değer aşağıdaki şekilde formüle edilmiştir;

Duygusal Uyum Düzeyi = 53.15 – 0.57 Güven – 0.17 Özerklik + 0.20 Girişimcilik – 0.10 Çalışkanlık + 0.03 Kimlik

Katsayılar arasında duygusal uyum düzeyi üzerinde en fazla etkiye sahip alt boyutun güven alt boyutu olduğu ortaya çıkmıştır.

4.1.19. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemi Alt Boyutları Puanlarının (Güven, Özerklik, Girişimcilik, Çalışkanlık, Kimlik) Üniversite Öğrencilerinin Kişisel Uyumunu Yordamasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın on sekizinci alt problemi “Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutları (güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık, kimlik) üniversite öğrencilerinin kişisel uyumunu yordamakta mıdır?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.22’ de sunulmuştur.

Tablo 4.22. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemi Alt Boyutları Puanlarının Kişisel Uyum Düzeyini Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi

EPGD Ölçeği Alt Boyutları	B	t	p	R ²	ANOVA p Değeri
Sabit Değer	49.93	13.61	0.00		
Güven	0.18	2.68	0.01		
Özerklik	-0.07	-1.19	0.23		
Girişimcilik	-0.22	-3.19	0.00	0.08	0.00
Çalışkanlık	0.02	0.24	0.81		
Kimlik	-0.25	-3.33	0.00		

Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutları olan güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık ve kimlik düzeylerinin kişisel uyum düzeylerinin yordama gücünü incelemek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda kişisel uyum düzeyine ait modelin üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutlarını % 8 ($R^2 = 0.08$) oranında açıkladığı tespit edilmiştir. Anovadaki p değeri 0.05’den küçük olduğu için söz konusu değişkenlerin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.

Tablodaki her bir değişkenin p değerlerini incelediğimizde $p > 0.05$ olduğu için özerklik, çalışkanlık değerleri kişisel uyum düzeylerine anlamlı bir katkı sağlamadığı, $p < 0.05$ olduğu için güven, girişimcilik, kimlik değeri kişisel uyum düzeylerine anlamlı katkı sağladığı sonucuna varılmıştır.

Kişisel uyum düzeylerinin alabileceği değer aşağıdaki şekilde formüle edilmiştir;

$$\text{Kişisel Uyum Düzeyi} = 49.93 + 0.18 \text{ Güven} - 0.07 \text{ Özerklik} - 0.22 \text{ Girişimcilik} + 0.02 \text{ Çalışkanlık} - 0.25 \text{ Kimlik}$$

Katsayılar arasında kişisel uyum düzeyi üzerinde en fazla etkiye sahip alt boyutun kimlik alt boyutu olduğu ortaya çıkmıştır.

4.1.20. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Alt Boyutları Puanlarının (Güven, Özerklik, Girişimcilik, Çalışkanlık, Kimlik) Üniversite Öğrencilerinin Karşı Cinsle İlişkilerdeki Uyum Düzeyini Yordamasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın on dokuzuncu alt problemi “Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutları (güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık, kimlik) üniversite öğrencilerinin karşı cinsle ilişkilerdeki uyumunu yordamakta mıdır?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.23’ de sunulmuştur.

Tablo 4.23. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Alt Boyutları Puanlarının Karşı Cinsle İlişkilerdeki Uyum Düzeyini Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi

EPGD Ölçeği	B	t	p	R ²	ANOVA p Değeri
Sabit Değer	24.76	7.79	0.00		
Güven	0.01	0.11	0.91		
Özerklik	-0.10	-1.83	0.07	0.01	0.48
Girişimcilik	0.08	1.31	0.19		
Çalışkanlık	-0.01	-0.11	0.91		
Kimlik	-0.02	-0.33	0.74		

Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutları olan güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık ve kimlik düzeylerinin karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeylerinin yordama gücünü incelemek regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeylerine ait modelin Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutlarını %1 (R² = 0.01) oranında açıkladığı tespit edilmiştir. Anovadaki p değeri 0.05’den büyük olduğu için söz konusu değişkenlerin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablodaki her bir değişkenin p değerlerini incelediğimizde $p > 0.05$ olduğu için güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık, kimlik değerleri karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeylerine anlamlı bir katkı sağlamadığı sonucuna varılmıştır.

Karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeylerinin alabileceği değer aşığıdaki şekilde formüle edilmiştir;

$$\text{Karşı Cinsle İlişkilerdeki Uyum Düzeyi} = 24.76 + 0.01 \text{ Güven} - 0.10 \text{ Özerklik} + 0.08 \text{ Girişimcilik} - 0.01 \text{ Çalışkanlık} - 0.02 \text{ Kimlik}$$

Katsayılar arasında karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeyleri üzerinde en fazla etkiye sahip alt boyutun özerklik alt boyutu olduğu ortaya çıkmıştır.

4.1.21. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemleri Alt Boyutları Puanlarının (Güven, Özerklik, Girişimcilik, Çalışkanlık, Kimlik) Üniversite Öğrencilerinin Akademik Uyum Düzeyini Yordamasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın yirminci alt problemi “Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutları (güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık, kimlik) üniversite öğrencilerinin karşı cinsle ilişkilerdeki uyumunu yordamakta mıdır?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.24’ te sunulmuştur.

Tablo 4.24. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemi Alt Boyutları Puanlarının Akademik Uyum Düzeyini Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi

EPGD Ölçeği Alt Boyutları	B	t	p	R ²	ANOVA p Değeri
Sabit Değer	24.24	5.51	0.00		
Güven	-0.31	-3.95	0.00		
Özerklik	0.05	0.67	0.50	0.05	0.00
Girişimcilik	0.13	1.54	0.13		
Çalışkanlık	-0.08	-0.92	0.36		
Kimlik	0.18	1.97	0.049		

Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutları olan güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık ve kimlik düzeylerinin akademik uyum düzeylerinin yordama gücünü incelemek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda akademik uyum düzeyine ait modelin üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutlarını %5 ($R^2 = 0.05$) oranında

açıkladığı tespit edilmiştir. Anovadaki p değeri 0.05'den küçük olduğu için söz konusu değişkenlerin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir.

Tablodaki her bir değişkenin p değerlerini incelediğimizde $p > 0.05$ olduğu için özerklik, girişimcilik, çalışkanlık değerleri akademik uyum düzeylerine anlamlı bir katkı sağlamadığı, $p < 0.05$ olduğu için güven, kimlik değeri akademik uyum düzeylerine anlamlı katkı sağladığı sonucuna varılmıştır.

Akademik uyum düzeylerinin alabileceği değer aşağıdaki şekilde formüle edilmiştir;

$$\text{Akademik Uyum Düzeyi} = 24.24 - 0.31 \text{ Güven} + 0.05 \text{ Özerklik} + 0.13 \text{ Girişimcilik} - 0.08 \text{ Çalışkanlık} + 0.18 \text{ Kimlik}$$

Katsayılar arasında akademik uyum düzeyleri üzerinde en fazla etkiye sahip güven değeri olduğu ortaya çıkmıştır.

4.1.22. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Dönemi Alt Boyutları Puanlarının (Güven, Özerklik, Girişimcilik, Çalışkanlık, Kimlik) Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Uyumunu Yordamasına Yönelik Bulgular

Araştırmanın yirmi birinci alt problemi “Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutları (güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık, kimlik) üniversite öğrencilerinin karşı cinsle ilişkilerdeki uyumunu yordamakta mıdır?” şeklinde tanımlanmıştır. Bu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 3.25’ te sunulmuştur.

Tablo 3.25. Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Alt Boyutları Puanlarının Sosyal Uyum Düzeyini Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi

EPGD Ölçeği Alt Boyutları	B	T	p	R ²	ANOVA p Değeri
Sabit Değer	21.77	9.03	0.00		
Güven	-0.10	-2.35	0.02		
Özerklik	-0.03	-0.82	0.41	0.02	0.08
Girişimcilik	0.09	2.06	0.04		
Çalışkanlık	0.01	0.30	0.77		
Kimlik	0.02	0.36	0.72		

Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutları olan güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık ve kimlik düzeylerinin sosyal uyum düzeylerinin yordama gücünü incelemek için regresyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda sosyal uyum düzeylerine ait modelin Üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim dönemi alt boyutlarını %2 ($R^2 = 0.02$) oranında açıkladığı tespit edilmiştir. Anovadaki p değeri 0.05'den büyük olduğu için söz konusu değişkenlerin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablodaki her bir değişkenin p değerlerini incelediğimizde $p > 0.05$ olduğu için özerklik, çalışkanlık, kimlik değerleri sosyal uyum düzeylerine anlamlı bir katkı sağlamadığı sonucuna varılmıştır.

Sosyal uyum düzeylerinin alabileceği değer aşağıdaki şekilde formüle edilmiştir;

$$\text{Sosyal Uyum Düzeyi} = 21.77 - 0.10 \text{ Güven} - 0.03 \text{ Özerklik} + 0.09 \text{ Girişimcilik} + 0.01 \text{ Çalışkanlık} + 0.02 \text{ Kimlik}$$

Katsayılar arasında sosyal uyum düzeyleri üzerinde en fazla etkiye sahip alt boyutun güven alt boyutu olduğu ortaya çıkmıştır.

BÖLÜM V

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular, alanyazın doğrultusunda yorumlanmış ve buna dayanarak öneriler sunulmuştur.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin toplam uyum düzeyi puanlarının sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve elde edilen bulgulara göre, üniversite öğrencilerinin toplam uyum düzeyi puanlarının sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin toplam uyum düzeyi puanlarının sınıf düzeylerine göre farklılaşmasına ilişkin Tukey testi sonuçlarını incelediğimizde; birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin toplam uyum düzeyi puan ortalamaları, üçüncü ve dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilerin toplam uyum düzeyi puanlarının ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen bu bulgu, Aktaş'ın (1997) ve Karahan ile arkadaşlarının (2005) araştırmasının bulgularıyla örtüşmemektedir. Aktaş, yapmış olduğu çalışmada birinci sınıf öğrencilerinin uyum düzeylerinin dördüncü sınıftaki öğrencilere oranla düşük olduğu sonucuna varmıştır. Aktaş, bu durumu birinci sınıf öğrencilerinin yeni bir şehre ve yeni bir ortama alışmaya çalışmalarıyla ve öğrencilerin yeni ortamda kendini bir gruba kabul ettirmeye yönelik kaygılarıyla açıklamıştır. Karahan ise bu durumun birinci sınıf öğrencilerinin çekingenlik, duygusal gerginlik, hoşnutsuzluk, yalnızlık, karamsarlık düzeylerinin üst sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre düşük olmasından kaynaklanabileceğini belirtmiştir. Bu araştırmada ise, dördüncü sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum düzeylerinin diğer sınıf düzeylerine göre düşük olmasının nedeni, öğrencilerin yeni bir psikososyal evreye girmesiyle, sınav (KPSS) ve iş bulma kaygısıyla açıklanabilir.

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin üniversite ortamına uyum düzeyi puanlarının sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve elde edilen bulgulara göre, üniversite öğrencilerinin üniversite ortamına uyum düzeyi puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur.

Araştırmadan elde edilen bu bulgu Balabanlı'nın (1990) araştırmasının bulgularıyla örtüşmemektedir. Bu araştırmada lise öğrencileri üzerinde yürütülmüş olsa da öğrencilerin sınıf düzeyleri yükseldikçe uyum düzeylerinin de olumlu yönde değişim gösterdiği belirtilmiştir. Üniversite ortamına uyum alt ölçeğinin maddelerini incelediğimiz zaman “Üniversitenin beklentilerime cevap vereceğini düşünüyorum.”, “Üniversitedeki destek birimlerini (Kültür İşleri, Spor Müdürlüğü, Öğrenci İşleri gibi) tanıyorum.”, “Değerlerim bu üniversitedeki kişilerin değerleri ile uyuyor.”, “Kampüste (yerleşke) kendimi rahat hissediyorum.”, “Kendimi üniversitenin bir parçası gibi hissediyorum.”, “Üniversitenin bulunduğu şehri tanıyorum.” gibi maddeler göze çarpmaktadır. Bu maddeler göz önünde bulundurulduğunda, bu araştırmada ikinci sınıf öğrencilerinin uyum düzeylerinin yüksek olması, üniversitenin öğrencilerin beklentilerine cevap vermesiyle, öğrencilerin kişisel değerlerinin üniversitedeki kişilerin değerleriyle uyuşmasıyla, öğrencilerin yerleşke içerisinde kendilerini rahat hissetmeleriyle ve kendilerini üniversitenin bir parçası gibi hissetmeleriyle yorumlanabilir. Bunun yanı sıra, dördüncü sınıf öğrencilerinin üniversite ortamına uyum düzeyi puanlarının düşük olması ise, öğrencilerin derslerinin yoğunluğundan sosyo – kültürel etkinliklere yeterince vakit ayıramamalarıyla ve öğrencilerin yaşadığı sınav (KPSS) ve iş bulma kaygılarıyla açıklanabilir.

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin duygusal uyum düzeyinin sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve elde edilen bulgulara göre, duygusal uyum düzeyinin en yüksek olduğu sınıfın ikinci sınıf, en düşük olduğu sınıfın ise dördüncü sınıf olduğu bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin duygusal uyum düzeyi puanlarının sınıf düzeylerine göre farklılaşmasına ilişkin Tukey testi sonuçlarına baktığımızda; üniversite birinci sınıf öğrencilerinin duygusal uyum düzeyinin üniversite dördüncü sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Duygusal uyum alt ölçeğinin maddelerini incelediğimizde de “Hayır demekte güçlük yaşarım.”, “Devam etmesini istemediğim ilişkilerimi bitirmekte zorlanırım.” gibi maddeler göze çarpmaktadır. Duygusal uyum alt ölçeğinde yer alan bu maddeler, Erikson'un psikososyal gelişim kuramında yakınlığa karşı yalıtılmışlık (yalnızlık) evresinin krizini ölçen maddelerdir. Araştırmadan elde edilen bu bulgu Skowron'un (2004) bulgusuyla örtüşmemektedir. Skowron yapmış olduğu çalışmada bireylerin duygusal uyum düzeyleri yükseldikçe problem çözme becerilerinin daha

da güçlendiğini ve bununla birlikte bireylerin duygusal uyum sorunlarında azalma görüldüğünü belirtmiştir.

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin kişisel uyum düzeyinin sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve elde edilen bulgulara göre, üniversite öğrencilerinin kişisel uyum düzeyi puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Araştırmadan elde edilen bu bulgu Aktaş'ın (1997) araştırmasının bulgularıyla örtüşmektedir. Aktaş da araştırmasında öğrencilerin dördüncü sınıftaki kişisel uyum düzeylerinin birinci sınıftaki kişisel uyum düzeyinden yüksek olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmada kişisel uyum alt ölçeğinin maddelerini incelediğimizde “Kendimi severim.”, “Kararlarımın sonuçlarına katlanırım.”, “Kendime zaman ayırırım.”, “Kendime güvenirim.”, “Kendimi olumlu ve olumsuz yönlerimle kabul ederim.”, “Bende en az diğer insanlar kadar değerliyim.” gibi maddeler göze çarpmaktadır. Bu maddeler Erikson'un psikososyal gelişim kuramında yer alan kimlik kazanmaya karşı kimlik karmaşası krizini ölçen maddelerdir. Araştırmada kişisel uyum alt ölçeğine ilişkin elde edilen bulgular, Erikson'un psikososyal gelişim evreleri bağlamında incelendiğinde, üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin kimlik kazanmaya karşı kimlik karmaşası evresini başarılı bir şekilde tamamladıkları, bundan sonra gelen yakınlığa karşı yalıtılmışlık (yalnızlık) evresine başarılı bir geçiş yaptıkları ve karşı cinsle sağlıklı ilişkiler kurmanın temellerini attıklarını göstermektedir.

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeyinin sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve elde edilen bulgulara göre, üniversite öğrencilerinin karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzey puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Bununla birlikte sınıf düzeyine göre karşı cinsle ilişki düzeyi incelendiğinde en yüksek uyum düzeyinin sırasıyla birinci, ikinci, dördüncü ve üçüncü sınıflara ait olduğu görülmüştür. Araştırmadan elde edilen bu bulgu Baysal ve Buluş'un (2001) araştırmasının bulgularıyla örtüşmemektedir. Baysal ve Buluş araştırmalarında üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyi yükseldikçe karşı cinsle ilişkilerdeki uyumunun da artış gösterdiğini belirtmiştir. Karşı cinsle ilişkilerdeki uyum alt ölçeğinin maddelerini incelediğimiz zaman “Cinsellik beni korkutur.”, “Benimle kimsenin çıkmak istemeyeceğini düşünüyorum.”, “Çıktığım kişi ile ilişkiyi sürdürmekte sıkıntı çekerim.” gibi maddeler göze çarpmaktadır. Bu maddeler doğrultusunda

öğrencilerin karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeyini Erikson'un psikososyal gelişim evrelerine göre irdelediğimizde, öğrencilerin karşı cinsle ilişkiler kurmayı hedefleyen yakınlığa karşı yalıtılmışlık (yalnızlık) evresinde problemler yaşadığı ve sınıf düzeyi arttıkça karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeylerinin düştüğü görülmektedir. Bu durum, öğrencilerin yeni bir psikososyal gelişim dönemine girmeleriyle ve bu dönemin krizleriyle baş etmeye çalışmalarıyla yorumlanabilir.

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin akademik uyum düzeyi sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve elde edilen bulgulara göre, üniversite öğrencilerinin akademik uyum düzeyi puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği ve sınıf düzeyi arttıkça akademik uyum düzeyinin düştüğü görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin akademik uyum düzeyi puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı farklılaşmasına ilişkin Tukey testi sonuçlarına göre, dördüncü sınıf öğrencilerinin akademik uyum düzeyi puan ortalamalarının birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin akademik uyum düzeyi ortalamalarından düşük olduğu bulunmuştur. Beliren yetişkinlik kavramını ele alan Arnett (2004), günümüzde kadın ve erkeklerin kariyer seçeneklerinin neredeyse sınırsız olduğunu vurgulamıştır. Bu imkana sahip olan bireyler pek çok seçenek arasından kendilerine en uygun olanını seçme özgürlüğüne sahip iken aynı zamanda kendi yeteneklerini ve ilgi alanlarını yeterince tanıyıp tanıyamadığına yönelik çelişki yaşamaktadır. Geleceklerini şekillendirme kaygısı yaşayan öğrencilerde Erikson'un psikososyal gelişim evrelerinden üretkenliğe karşı verimsizlik (durgunluk) evresinin belirtilerinin yavaş yavaş su yüzüne çıktığı görülmektedir. Ayrıca, akademik uyum alt ölçeğinin maddelerini incelediğimizde “Derslerde işlenen konuları anlamakta zorluk çekiyorum.”, “Sınıf içinde konuşmaktan çekinirim.”, “Öğretmenlerimle ilişkilerimden memnun değilim.”, “Bu üniversitenin eğitimini zor buluyorum.” gibi maddeler göze çarpmaktadır. Bu maddelerde göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin üniversitenin eğitiminin kalitesini sorgulamaya başladıklarının bir göstergesi olabilir.

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin sosyal uyum düzeyinin sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve elde edilen bulgulara göre, üniversite öğrencilerinin sosyal uyum düzeyi puanlarının sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Bununla birlikte sosyal uyum düzeyinin en yüksek olduğu sınıfların sırasıyla birinci, dördüncü, ikinci ve üçüncü sınıflar olduğu bulunmuştur.

Araştırmadan elde edilen bu bulgu sınıf öğretmeni ve beden eğitimi öğretmenliğinde öğrenim gören birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin psikososyal uyum düzeylerinin incelenmesine yönelik Şahin ve Tunçel (2004) tarafından yapılan araştırmasının bulgularıyla örtüşmemektedir. Şahin ve Tunçel yapmış oldukları çalışmada üniversite birinci sınıf öğrencilerinin sosyal uyum düzeyinin dördüncü sınıf öğrencilerinden daha düşük olduğunu belirtmiş ve bunun sebebinin birinci sınıf öğrencilerinin yeni bir sosyo – kültürel çevreye girmeleri dolayısıyla kendilerini ifade etmekte zorlanmalarıyla yorumlamışlardır. Araştırmaya ilişkin sosyal uyum alt ölçeğinin maddeleri incelendiğinde “Kendimi yalnız hissedirim.”, “Kaldığım yerdeki kişilerle anlaşırım.”, “Kaldığım yere uyum sağlayamadım.”, “Aile içinde sık sık çatışmalar yaşarım.”, “Arkadaş edinmekte güçlük yaşarım.”, “Aile içinde rahat iletişim kurarım.” gibi maddeler göze çarpmaktadır. Bu maddeler doğrultusunda öğrencilerin sosyal uyum düzeyini Erikson’un psikososyal gelişim evrelerine göre irdelediğimizde, birinci sınıf öğrencilerinin sosyal uyum düzeyinin daha yüksek olması, öğrencilerin aile içinde rahat iletişim kurabilmeleri, arkadaş edinmekte güçlük yaşamamaları ve yeni girdikleri bu ortamda kendilerini yalnız hissetmemeleriyle yorumlanabilir. Bu durum da öğrencilerin olumlu kimlik yapısına sahip olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra üçüncü sınıf öğrencilerin sosyal uyum düzeyinin düşük olması ise üçüncü sınıf öğrencilerinin yaşları gereği Erikson’un kuramında yeni bir evre olan yakınlığa karşı yalıtılmışlık (yalnızlık) evresine geçmeleriyle ve öğrencilerin yeni krizlerle yüzleşmeleriyle açıklanabilir.

Bu araştırmada sınıf düzeyine göre yapılan analiz sonuçlarını topluca değerlendirdiğimizde uyum düzeyi en yüksek olan sınıfın birinci sınıf, uyum düzeyi en düşük olan sınıfın ise dördüncü sınıf olduğu görülmektedir. Bu durum Erikson’un psikososyal gelişim evreleri çerçevesinde değerlendirildiğinde üniversite birinci sınıf ve ikinci sınıf öğrencilerinin yaşları gereği kimlik kazanmaya karşı kimlik karmaşası evresi içinde olduğu görülmektedir. Yaklaşık olarak 12-21 yaş aralığına denk gelen bu dönemde bireylerden beklenen, çocukluktan bu yana biriktirdiği davranışları tümlenmiş bir kimlikte bir araya getirebilmesidir (Miller, 2008). Bu nedenle de birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinin uyum düzeylerinin yüksek olması, öğrencilerin kimlik kazanmaya karşı kimlik karmaşası dönemini başarıyla tamamlamalarıyla yorumlanabilir. Bunun yanı sıra üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum düzeylerinin düşük olmasının nedeni Erikson’un psikososyal gelişim evreleri

bağlamında incelendiğinde, bu öğrencilerin Erikson'un kuramında yeni bir evre olan yakınlığa karşı yalıtılmışlık (yalnızlık) evresine geçmeleriyle ve bu dönemde yeni krizleri çözümlenmeye çalışmalarıyla yorumlanabilir. Bu evrede öğrencilerden beklenen davranış, çevresiyle ve kendisiyle psikolojik yakınlık kurmaya çalışması ve çevresiyle sağlıklı ilişkiler kurmayı öğrenmesidir.

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin üniversite ortamına uyumunun, duygusal uyumunun, kişisel uyumunun, karşı cinsle ilişkilerdeki uyumunun, akademik uyumunun, sosyal uyumunun cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiş ve anlamlı bir fark görülmediği bulunmuştur. Bununla birlikte erkek öğrencilerin uyum düzeyi puanlarının üniversite ortamına uyum, duygusal uyum, kişisel uyum, akademik uyum ve sosyal uyum düzeyi puanlarının kız öğrencilerin bu alanlardaki uyum düzeyi puanlarından yüksek olduğu bulunurken, kız öğrencilerin karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeyi puanları erkek öğrencilerin karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeyi puanlarından yüksek bulunmuştur. Kız öğrencilerin karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeyi puanlarının yüksek olması kız öğrencilere çocukluk döneminden itibaren aktarılan toplumsal cinsiyet rollerinin etkisinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Çünkü toplumumuzda birçok aile tarafından kız çocuklarına çocukluk döneminden itibaren sosyalleşme süreci içinde uyumlu, ev işleriyle ve çocukları ile ilgilenen kişi imgesinin benimsetilmektedir. (Sakallı ve Curun, 2012). Kız öğrencilere çocukluk çağından itibaren bakım verme becerilerinin empoze edilmesi kız öğrencilerin karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeyinin daha üst seviyede olmasını sağlamaktadır. Bunun yanı sıra kız öğrencilerin diğer alanlardaki uyum düzeyi puanlarının erkeklerin uyum düzeyi puanlarından düşük olma nedeni yine kız öğrencilere benimsetilen toplumsal rollerden kaynaklandığı söylenebilir. Enochs'un ve Roland'ın (2006), Öztemel'in (2010)'ün yapmış olduğu çalışmalar bu görüşü desteklemektedir. Enochs ve Roland (2006), bu durumu kız öğrencilerin aileleri tarafından baskıcı tutuma maruz kalmalarıyla açıklamıştır. Öztemel (2010) ise çevresi tarafından daha çok tavsiye beklentilerinden ve tam olarak kendi kararlarını kendi verme eğiliminde olmadıklarından kaynaklanabileceğini belirtmiştir.

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişiminin alt boyutlarının üniversite ortamına uyumu yordamadığı bulunmuştur. Buna karşın, üniversite ortamına uyum düzeyi üzerinde en fazla etkiye sahip alt boyutun kimlik alt boyutu olduğu ortaya çıkmıştır. Tieu (2008) üniversite yaşamına geçişi konu aldığı

çalışmasında bireyin kimlik krizi evresini de ele almış ve kimlik krizini başarıyla çözümleyip olumlu kimlik yapısına sahip olan öğrencilerin sadece üniversite ortamına uyum sağlamada değil girmiş olduğu her ortamda uyum sağlamada zorlanmayacağını belirtmiştir (Tieu, 2008).

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişiminin alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin duygusal uyumunu yordadığı bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen bu bulguları incelediğimizde duygusal uyum düzeyi üzerinde en fazla etkiye sahip alt boyutun güven alt boyutu olduğu görülmüştür. Bulut (1995) bu durumu ergenlik dönemi içindeki bireylerin aileleri tarafından destek görmeleriyle açıklamaktadır. Çünkü anne ve babanın çocuğuna sağladığı güven ortamı onun psikososyal gelişim evrelerini başarıyla tamamlamasını sağlamaktadır (Bulut, 1995). Bu araştırmadaki güven alt boyutuna ilişkin maddelere göz attığımızda “Kendimden oldukça eminim.”, “Diğer insanlar beni anlar.”, “Yaşadığım olaylar ne olursa olsun sonuçta olumlu değerlendirebileceğim bir şeyler bulurum.” gibi maddeler göze çarpmaktadır. Arnett’e (2004) göre beliren yetişkinlik dönemindeki bir bireyin duygu durumu oldukça değişkendir. Bir gün her şeyi doğru yaptığını düşünürken bir diğer gün yaptığı her şeyin yanlış olduğu duygusuna kapılabilir. Bu durumda bireyin yapması gereken karşılaşacağı zorluklar ne olursa olsun kendini tanımaya çalışmasıdır. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin duygusal uyum düzeyi Arnett’in beliren yetişkinlik kavramı çerçevesinde ve Erikson’un psikososyal gelişim dönemi ölçeğinin duygusal uyum alt boyutunda yer alan maddeler bağlamında incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin kendinden emin, pozitif düşünme gücüne sahip ve kendini ifade edebilen bir yapıya sahip olmaları gerektiği söylenebilir.

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişiminin alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin kişisel uyumunu yordadığı görülmüştür. Araştırmaya ilişkin bulguları incelediğimizde kişisel uyum düzeyi üzerinde en fazla etkiye sahip alt boyutun kimlik alt boyutu olduğu görülmüştür. Crow ve Graham (1973), bireylerin ergenlik döneminde kendilerine ait olumlu bir kimlik yapısı oluşturmalarının önemli olduğunu ve bireylerin oluşturduğu kimlik yapılarının, kendi kişisel uyum süreçlerini etkilediğini belirtmiştir (Akt. Aslan ve Güven, 2010). Bu araştırmadaki kimlik alt boyutuna ilişkin maddelere göz attığımızda “Ne olmak istediğimi net olarak biliyorum.”, “Hayatta neyin önemli neyin önemli olmadığını net (açık) olarak biliyorum.”, “Kim (ne) olup olmadığını biliyorum.”, “Nasıl bir insan olduğumu

biliyorum.”, “Kadın ya da erkek olmanın ne anlama geldiğini biliyorum.”, “Kendimi seviyorum ve diğerleri için ifade ettiğim anlamdan gurur duyuyorum.” gibi maddeler göze çarpmaktadır. Bu ifadelerde kimlik krizinin çözümünde izlenecek basamakları yansıtan ve kimlik krizini çözümlenmede toplumsal ve kültürel rollerin önemini belirten maddelerdir.

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişiminin alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin akademik uyumunu yordadığı bulunmuştur. Bu araştırmaya ilişkin bulguları incelediğimizde, akademik uyum düzeyi üzerinde en fazla etkiye sahip alt boyutun güven alt boyutu olduğu görülmüştür. Araştırmadan elde edilen bu bulgu Massari ve Rosenblum (1972) yapmış oldukları araştırmanın bulgularına ters düşmektedir. Massari ve Rosenblum yapmış oldukları araştırmada güvenin akademik uyumu ve akademik başarıyı yordamadığını bulmuşlardır. Massari ve Rosenblum yaptıkları bu araştırmada güven, akademik uyum ve akademik başarı arasında olumlu bir ilişki bulamamalarına rağmen, güven duygusu gelişen bireylerin daha uyumlu bireyler olduğunu, bu durumun da bireylerin bireysel başarı düzeylerini ve sosyal uyum düzeylerini etkilediğini belirtmişlerdir (Massari ve Rosenblum, 1972). Bu araştırmada güven alt boyutuna ilişkin maddelere göz attığımızda “Kendimden oldukça eminim.”, “Diğer insanlar beni anlar.”, “Yaşadığım olaylar ne olursa olsun sonuçta olumlu değerlendirebileceğim bir şeyler bulurum.” gibi maddeler göze çarpmaktadır. Üniversite öğrencilerinin akademik uyum düzeyi bu maddeler bağlamında incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin kendinden emin, pozitif düşünme gücüne sahip ve kendini ifade edebilen bir kimlik yapısına sahip olmalarının öğrencilerin akademik uyumunu da olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişiminin alt boyutlarının üniversite ortamına uyumu yordamadığı bulunmuştur. Buna karşın, üniversite ortamına uyum düzeyi üzerinde en fazla etkiye sahip alt boyutun kimlik alt boyutu olduğu ortaya çıkmıştır. Tieu (2008) üniversite yaşamına geçişi konu aldığı çalışmada bireyin kimlik krizi evresini de ele almış ve kimlik krizini başarıyla çözümlenip olumlu kimlik yapısına sahip olan öğrencilerin sadece üniversite ortamına uyum sağlamada değil girmiş olduğu her ortamda uyum sağlamada zorlanmayacağını belirtmiştir (Tieu, 2008).

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişiminin alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin karşı cinsle ilişkilerdeki uyumunu yordamadığı bulunmuştur. Buna karşın, üniversite öğrencilerinin karşı cinsle ilişkilerindeki uyumu üzerinde en fazla etkiye sahip alt boyutun özerklik alt boyutu olduğu ortaya çıkmıştır. Öksüz'ün (2012), üniversite öğrencilerinin özerklik düzeyleri ile vücut algıları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışma, özerk davranışlar sergileyerek kendini yönetebilen üniversite öğrencilerinin çevresiyle ve karşı cinsle daha verimli ilişkiler kurup mutlu olduklarını göstermektedir (Öksüz, 2012).

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişiminin alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin sosyal uyumunu yordamadığı bulunmuştur. Buna karşın, üniversite öğrencilerinin sosyal uyumu üzerinde en fazla etkiye sahip alt boyutun güven alt boyutu olduğu ortaya çıkmıştır. Kır (2007), yapmış olduğu çalışmada sosyal uyum düzeyi yüksek olan ve aktif boş zaman değerlendirme alışkanlıklarına sahip üniversite öğrencilerinin kimlik gelişiminin, sosyal uyum düzeyi düşük olan ve pasif boş zaman değerlendirme alışkanlıklarına sahip öğrencilerin kimlik gelişimine oranla daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır (Kır, 2007). Derman (2008), bireylerin olumlu kimlik oluşturabilmesinde temel güven duygusu oluşumunun önemini vurgulamıştır (Derman, 2008). Arnett'e (2004) göre, beliren yetişkinlik dönemindeki bireyler, ailelerinin belirlediği sosyal ortamların dışına çıkıp farklı dünya görüşleriyle karşılaşabilmektedir. Fakat üniversite eğitimi esnasında ailesine bağımlı olarak yaşayan bireyler maddi olarak ailelerine bağımlı olduğu için gerek düzenlenen sosyal etkinliklere gerekse eğitimle ilgili etkinliklere katılmakta sorun yaşayabilmektedir. Bu durum da beliren yetişkinlik dönemindeki bireyin sosyal uyum düzeyini etkileyen bir durum olduğu söylenebilir.

Bu araştırma üniversite öğrencileriyle yürütüldüğü için Erikson'un Psikososyal Gelişim Dönemlerinin Temel Güvene karşı Güvensizlik, Özerkliğe Karşı Utanç ve Şüphe, Girişimciliğe Karşı Suçluluk, Çalışkanlığa Karşı Yetersizlik, Kimlik Kazanmaya Karşı Kimlik Karmaşası alt boyutları ele alınmıştır. Yapılan regresyon analizi sonucunda kimlik alt boyutunun üniversite ortamına uyum ve karşı cinsle ilişkilerdeki uyum alt boyutu üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu, güven alt boyutunun duygusal uyum, akademik uyum ve sosyal uyum alt boyutu üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu, Özerklik alt boyutunun ise karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeyi alt boyutu üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

5.2. ÖNERİLER

Bu araştırmanın sonucunda yapılacak çalışmalar için belirlenen öneriler aşağıda verilmiştir.

1. Bu araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda Erikson'un psikososyal gelişim evreleri içerisinde çözümlenen ve çözümlenemeyen krizlerin "kimlik kazanmaya karşı kimlik karmaşası" dönemini etkilediği görülmektedir. Bu sebeple bir bireyin yaşamı boyunca özerk davranışlarının, girişimcilik duygularının, başarılı olma isteklerinin çevresi tarafından benimsenip desteklenmesi o bireyin olumlu bir kimlik yapısının oluşmasını sağlayacaktır.
2. Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin psikososyal gelişim düzeylerinin üniversiteye uyum ile ilişkisi sınıf bazında incelendiğinde birinci sınıf öğrencilerinin uyum düzeyinin dördüncü sınıf öğrencilerinden yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum 4. sınıf öğrencilerinin yeni bir geçiş evresinde olmalarından, sınav kaygısından ve iş bulma kaygısından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu düşünceyle ilgili sonuçların değerlendirilmesi adına üniversite son sınıf öğrencilerinin uyum düzeyini etkileyen etmenler konusunda araştırmaların yapılmasının alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
3. Bu araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda kız öğrencilerin karşı cinsle ilişkilerdeki uyum düzeyi dışında hiçbir uyum türünde yüksek puan alamaması kız öğrencilere yüklenen toplumsal cinsiyet rollerinin erkek öğrencilere yüklenen toplumsal cinsiyet rollerinden farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu nedenle toplumsal cinsiyet rollerini ele alan bir konuda araştırma yapılmasının alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
4. Bu araştırmada, psikososyal gelişim dönemleri ölçeğinin alt boyutlarından biri olan güven alt boyutunun duygusal uyum, akademik uyum, sosyal uyum üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Bu durum öğrencilerin temel güven duygularının oluştuğunu göstermektedir. Bu konuyla ilgili yapılacak deneysel bir çalışmanın güven düşük olan öğrencilerin temel güven duygularını geliştirmeye yardımcı olacağı düşünülmektedir.

5. Öğrencilerin içinde bulunduğu yaşam alanlarında desteklenmeleri amacıyla psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin profesyonelce verildiği bir danışmanlık birimi kurulması öğrencilerin geleceğe güvenle bakmalarında etkili olacağı düşünülmektedir.
6. Bu araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda uyum problemi yaşayan öğrencilerin uyum problemlerini azaltmak için öğrencilerin kendilerini ifade edebilecekleri sosyal, kültürel ve sportif etkinlikleri gerçekleştirebilecekleri tesislerin sayılarının artırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.
7. Bu çalışma eğitim fakültesi öğrencileriyle sınırlıdır. Bu nedenle başka fakültelerin öğrencilerini de içine alan daha geniş gruplarla çalışılması konuyla ilgili genelleme yapılmasını kolaylaştıracaktır.
8. Bu araştırmada uygulanan regresyon analizi sonucuna baktığımızda varyans oranının düşük olduğu görülmektedir. bu durumda öğrencilerin uyum düzeyini etkileyen başka faktörlerin de olabileceğini göstermektedir. Bu sebeple uyuma etkisi olabilecek başka değişkenler üzerinde araştırmalar yapılmasının alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akdemir, D. ve Çuhadaroğlu, F. (2008). Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Bölümüne Başvuran Ergenlerin Klinik Özellikleri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi* 15(1), 5-13.
- Aktaş, Y. (1997). Üniversite Öğrencilerinin Uyum Düzeylerinin İncelenmesi: Uzunlamasına Bir Çalışma. *Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13,107-111.
- Aladağ, M., Kağnıcı, Y., Tuna, E. ve Tezer, E. (2003). Üniversite yaşamı ölçeği: Ölçek Geliştirme ve Yapı Geçerliği Üzerine Bir Çalışma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(20), 41-47.
- Al-Qaisy, L.M. (2010). Adjustment of College Freshmen: the Importance of Gender and the Place of Residence. *International Journal of Psychological Studies Vol. 2 (1)*, 142-150.
- Anderman, L. H., Freeman, T. M. and Jensen, J. M. (2007). Sense of Belonging In College Freshmen At The Classroom And Campus Levels. *The Journal of Experimental Education*, 75, 203-220.
- Arnett, J. J. (2004). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*. New York: Oxford University Press.
- Arslan, E. ve Arı, R. (2008). Ego Kimlik Süreci Ölçeğinin Türkçeye Uyarlama Güvenirlik Ve Geçerlik Çalışması. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,. 20, 75-80.
- Arslan, E. (2008). *Bağlanma stilleri açısından ergenlerde Erikson'un psikososyal gelişim dönemleri ve ego kimlik süreçlerinin incelenmesi* (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Aspinwall, L. G. and Taylor, S. E. (1992). *Personality Processes and Individual Differences: Modeling Cognitive Adaptation: A Longitudinal Investigation of the Impact of Individual Differences and Coping on College Adjustment and Performance*. *J Pers Soc Psychol*. 1992 Dec; 63(6), 989-1003.
- Atak, H. (2011). *Kimlik Gelişimi ve Kimlik Biçimlenmesi: Kuramsal Bir Değerlendirme*. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*. 3(1), 163-213, eISSN:1309 - 0674 pISSN: 1309 – 0658.
- Avcı, M. (2006). Ergenlikte Toplumsal Uyum Sorunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, ISSN 1304-4990, SBED 7(1), 39-63.

- Avcı, M. (2010). Ergenlikte Toplumsal Uyum Sorunları. *E-dergi.atauni.edu.tr* (<http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/SBED/article/viewFile/306/301>) (17.07.2012).
- Aydoğdu, H. (2010). Modern Kimlikte Öznenin Ölümü. *Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi/Journal Of Kâzım Karabekir Education Faculty*, (10), 115-147.
- Aypay, A., Aypay, A. ve Demirhan, G. (2009). Öğrencilerin Üniversiteye Sosyal Uyumunu Bir Üniversite Örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (1), 46-64.
- Balabanlı, F. (1990). *Öğretmen Liselerinde Okuyan Öğrencilerin Kişisel Ve Sosyal Uyum Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Balkaya, A. ve Ceyhan, E. (2007). Lise Öğrencilerinin Kimlik Duygusu Kazanım Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi /1*.
- Başaran, İ. E. (1994). *Eğitim Psikolojisi*. Kadioğlu Matbaası, Ankara.
- Baysal, A. ve Buluş, M. (2001). *PDR Öğrencilerinin Psikolojik Gereksinim Düzeyleri*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9, 19-27.
- Bulut, I. (1995). Korunmaya Muhtaç Genç Kızların Ruh Sağlığına Etki Eden Faktörler. *Kriz Dergisi* 3(1-2), 119-128.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. (Çeviri: İ. D. E. Sarıoğlu). İstanbul: Kaktüs Yayınları.
- Cloutier, R. (1982) "Ergenlik Psikolojisinde Kuramlar" (Çev. B. Onur) <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/491/5805.pdf> adresinden 12.04.2013 yılında alındı.
- Çakır, Y. ve Palabıyıkıoğlu, R. (1997). Gençlerde Sosyal Destek-Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Güvenirlik Ve Geçerlik Çalışması. *Kriz Dergisi* 5(1), 15-24.
- Çelen, H. N. (2011). *Ergenlik ve Genç Yetişkinlik*. Papatya Yayıncılık, 2. Basım, 85-114.
- Çelik (Gül), G. (2007). *Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kliniğine Başvuran Ergenlerin Özellikleri*. Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı.
- Dalkılıç, M. (2006). *Lise Öğrencilerinin Ana- Baba ve Ergen İlişkilerinde Algıladıkları Problem Çözme ve İletişim Becerilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

- Demir, H. K., Dereboy, F. ve Dereboy, Ç. (2009). Gençlerde Kimlik Bocalaması ve Psikopatoloji. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20 (3), 227- 235.
- Demir, İ., & Derelioğlu, Y. (2010). Gençlerde Otoriteryenizmin Yordayıcıları Olarak Kimlik Statüleri Ve Kimlik Stillerinin İncelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi XXIII* (1), 2010, 99-119
- Dereboy, İ. F. (1997). Erişkinlikteki Durağanlığın Oyunlaştırılması: Godot'yu Beklerken. *Psikiyatri Psikoloji Psikofarmoloji Dergisi 5 (Ek Sayı 2)*, 30-34.
- Derman, O. (2008). *Ergenlerde Psikososyal Gelişim; İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri. Adolesan Sağlığı II, Sempozyum Dizisi No:63 Mart 2008*, 19-21.
- Dizman, H., Gürsoy, F., (2005). *İlköğretim Dördüncü ve Beşinci Sınıfa Devam Eden Anne Yoksunu Olan Ve Olmayan Çocukların Saldırganlık Eğilimleri. Kastamonu Eğitim Dergisi Cilt:13 No:2* 437-446.
- Doğan, A. Ve Cebioğlu, S. (2001). Beliren Yetişkinlik: Ergenlikten Yetişkinliğe Uzanan Bir Dönem. *Türk Psikoloji Yazıları*, 14 (28), 11-21
- Dost, M. T. (2007). *Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (22), 132-142.
- Enochs, W. K. and Roland, C. B. (2006). Social Adjustment of College Freshmen: The Importance of Gender and Living Environment. *College Student Journal*.
- Erdoğan, S., Şanlı, H. S., ve Bekir, H. Ş. (2005). Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyum Durumları. *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 479- 49.
- Erikson, E. H. (1984). *İnsanın Sekiz Çağı* (Çevirenler: T.B. Üstün vd.). Ankara: Birey ve Toplum Yayıncılık.
- Eryılmaz, A. ve Aypay, A. (2011). Ergenlerin Öznel İyi Oluşu İle Kimlik Statüsü İlişkisinin İncelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 167- 179.
- Fidan, F., Uçkun, G., ve Latif, H. (2005). Üniversite Öğrencileri Ne Yapıyor? Zaman Değerlendirme Mi Zaman Geçirme Mi? (*Sakarya Üniversitesi Örneği*). *İktisat İslatme Ve Finans*, 20(233), 114-121.
- Gander M. J. ve Gardiner W. H. (1993). *Child and Adolescence Development, Çocuk ve Ergen Gelişimi*. (Çeviri B. Onur vd.) İmge Kitabevi Yayınları, s. 402-404.

- Geçtan, E. (1994). *Psikodinamik Psikiyatri ve Normal Dışı Davranışlar*. Remzi Kitabevi, 10. Basım, İstanbul, s. 14.
- Gökmen, C. O. (2004). *İlköğretim 1. Kademedeki Müzelerin Öğretim Ortamı Olarak Yeri*. Tezsiz Yüksek Lisans Projesi; Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müze Eğitimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı; 21-22.
- Haran, S. (2004). Ergenlerde Gelişimsel Kriz Üzerine Bir Klinik Örnek. *Kriz Dergisi*, 12(01), 47-53.
- Kalyanecioğlu, D. ve Kutlu, Y. (2010). Ergenlerin Aile İşlevi Algılarına Göre Uyum Düzeyleri. *İstanbul Üniversitesi Floranca Nightingale Hemşirelik Dergisi* 18 (2), 56-62, ISSN 1304-4869.
- Karahan, F., Sardoğan, M. E. Özkamalı, E. ve Dicle, A. N. (2005) (1). Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyum Düzeylerinin Denetim Odağı ve Atılganlık Düzeyleri Açısından İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* 18, 06-15.
- Karahan, F., Sardoğan, M. E. Özkamalı, E. ve Dicle, A. N. (2005) (2). Üniversite 1.Sınıf Öğrencilerinin Üniversiteye Uyum Düzeylerinin Sosyokültürel Etkinlikler Açısından İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(30), 63-72.
- Kır, İ. (2007). Yüksek Öğretim Gençliğinin Boş Zaman Etkinlikleri: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (2), 307-328.
- Koçak, E. (2008). *Ergenlerde Yalnızlığın Yordayıcısı Olarak Benlik Saygısı ve Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzlarının İncelenmesi*. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Kutlu, M. (2004). *Üniversite Öğrencilerini Alıştırma- Oryantasyon Hizmetlerine İlişkin Karşılaştıkları Sorunlar ve Beklentileri*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Massari, D. J., & Rosenblum, D. C. (1972). *Locus of Control, Interpersonal Trust and Academic Achievement*. *Psychological Reports*, 31(2), 355-360.
- Mercan, Ç. S. ve Yıldız, S. A. (2011). Eğitim Fakültesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Üniversiteye Uyum Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 135 – 154.
- Miller, P. H. (2008). *Gelişim Psikolojisi Kuramları*. (Çeviren: Z. Gültekin) İmge Kitabevi Yayınları, 202-227.

- Morsünbül, Ü. (2005). *Ergenlikte Kimlik Statülerinin Bağlanma Stilleri, Cinsiyet ve Eğitim Düzeyi Açısından İncelenmesi*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Morsünbül, Ü. (2011). *Ergenlikte Özerkliğin ve Kimlik Biçimlenmesinin Öznel İyi Oluş Üzerindeki Etkisi*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Morsünbül, Ü., ve Çok, F. (2013). Kimlik Gelişiminde Yeni Bir Boyut: Seçeneklerin Saplantılı Araştırılması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (40), 232-244.
- Öksüz, Y. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Özerklik Düzeyleri ile Vücut Algıları Arasındaki İlişki. *Gazi Üniversitesi, Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 69-77.
- Özbay, G. (1997). *Üniversite Öğrencilerinin Problem Alanlarını Belirlemeye Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*. Trabzon: K. T. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Özcebe, H. (2002). *Birinci Basamakta Adolesan Sorunlarına Yaklaşım*. Hacettepe Üniversitesi. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Ankara, 11(10), 374-377.
- Özgüngör, S. (2009). Postmodern Değerler, Kimlik Oluşumu Ve Yaşam Doyumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 4 (31), 32- 42.
- Özkan, S. ve Yılmaz, E. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyum Durumları (Bandırma Örneği). *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 5(13.)
- Öztemel, K. (2010). Teknik Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Uyum Düzeylerinin İncelenmesi. *Politeknik Dergisi - Journal of Polytechnic*, 13(4), 319-325.
- Palabıyıkoglu, R. (1996). *Durumsal Krizler, Kriz ve Krize Müdahale*. Ankara Üniversitesi. Psikiyatrik Kriz Uygulama ve Araştırma Merkezi.
- Parmaksız, R. H. (2008). *Beliren Yetişkinlikte Kültürel Etkinliklere Katılım*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Parman, T. (1998). *Ergenlik ve Psikanaliz*. Klinik Psikiyatri; 2.73-82.
- Rosenthal, D. A., Gurney, R. M. ve Moore, S. M. (1981). From Trust On Intimacy: A New Inventory for Examining Erikson's Stages of Psychosocial Development. *Journal of Youth and Adolescence*, (10 (6), 525-537.
- Sakallı, N., & Curun, F. (2012). Romantik İlişkilerle İlgili Kalıp Yargılara Karşı Tutumlar. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 22, 31-45.

- Selçuk, Z. (1996). *Eğitim Psikolojisi*. Şafak Matbaacılık, Pegem Yayıncılık. Ankara; 48-56.
- Sevim, A. S. ve Yalçın, İ. (2006). Kısa Süreli Bir Oryantasyon Programı Denemesi: Öğrencilerin Uyum Düzeyleri ve Programa İlişkin Görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2006; 39(2): 216 – 233.
- Sevinç, S. (2010). *Mersin Üniversitesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik, Sosyal, Kişisel Ve Kuramsal Uyumlarını Olumsuz Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim ve Öğrenme*. Gazi Kitabevi, Ankara; 84.
- Skowron, E. A. (2004). Differentiation Of Self, Personal Adjustment, Problem Solving, And Ethnic Group Belonging Among Persons Of Color. *Journal Of Counseling and Development*, 82(4), 447- 456.
- Steinberg, L. (2007). *Ergenlik*. (Çeviren: Figen Çok vd.). Ankara: İmge Kitabevi.
- Tieu, T. T. (2008). *The Effects Of A Transition To University Intervention Program On Adjustment And Identity Development*. Wilfrid Laurier University.
- Toews, M., and Yazedjian, A. (2006). College Adjustment Among Freshman: Predictors From White And Hispanic Males And Females. *Journal of The First-Year Experience and Students in Transition*, 18 (2), 9-29.
- Tuncel, M., Şahin, C. (2008). Sınıf Öğretmenliği Ve Beden Eğitimi Öğretmenliğinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Psikososyal Uyum Düzeylerinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 9 (2), 45-50.
- Yalım, D. (2007). *Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Uyumu; Psikolojik Sağlık, Başa Çıkma, İyimserlik ve Cinsiyetin Rolü*. ODTÜ Eğitim Bilimleri Bölümü Yüksek Lisans Tezi.
- Yavuzer, H. (1996). *Çocuk ve Suç*. Remzi Kitabevi, 8. Basım.
- Yavuzer, H. (1998). *Çocuk Psikolojisi*. Remzi Kitabevi, 16. Basım.
- Yavuzer, H. (2001). *Çocuk Psikolojisi (Doğum Öncesinden Ergenlik Sonuna Kadar)* (20. Basım). Remzi Kitabevi.
- Yörükoğlu, A. (1990). *Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunlar (7.Baskı)*. Özgür Yayın Dağıtım.

EKLER

EK – 1 Uygulanan Ölçekler

ERİKSON’UN PSİKOSOSYAL GELİŞİM DÖNEMLERİ ÖLÇEĞİ

Aşağıda sizlerin çeşitli konulardaki düşüncelerinizle ilgili ifadeler bulunmaktadır. Her ifadeyi dikkatlice okuyarak kendi duygu ve düşüncenizi ne derece yansıttığınızı düşününüz. Belirtilen seçeneklerden size en uygun olan SADECE BİR SEÇENEĞİ işaretleyiniz.

ÖRNEK: “Kendimi tutarlı ve ne istediğini bilen birisi olarak görüyorum” ifadesi sizin düşüncenize tamamen uygunsa ve kendinizi her zaman böyle görüyorsanız **Her zaman Doğru** seçeneğini, bazı zaman farklı düşünseniz bile çoğu zaman kendinizi tutarlı ve ne istediğini bilen birisi olarak görüyorsanız **Çoğunlukla Doğru** seçeneğini, bu ifadenin size bazı durumlarda uygun bazı durumlarda uygun olmadığını düşünüyorsanız **Bazen Doğru** seçeneğini, çoğu zaman kendinizi tutarlı ve ne istediğini bilen birisi olarak düşünmüyorsanız **Nadiren Doğru** seçeneğini, bu ifadenin kesinlikle size uygun olmadığını düşünüyorsanız **Hiçbir Zaman Doğru Değil** seçeneğini işaretleyiniz. Araştırma sonuçları tamamen gizli tutulacaktır. Araştırmamıza katıldığınız için teşekkür ederiz.

	Her zaman Doğru	Çoğunlukla Doğru	Bazen Doğru	Nadiren Doğru	Hiçbir zaman Doğru değil
1. Olayları başıma geldikleri gibi kabullenebilirim.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
3. Keşke kendimi biraz daha fazla kontrol edebilsem.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
4. Kendi başıma karar veremiyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
7. Ben bu hayatta asla bir yere varamam.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
8. Ne olmak istediğimi net olarak biliyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
9. Nasıl bir insan olduğum hakkında kesin bir fikrim yok.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
10. Dünya bana çok karmaşık geliyor.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
16. Nasıl bir insan olduğumu biliyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
18. Kendimden oldukça eminim.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
20. Çalışmayı sevmem.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
21. Ben aslında (özümde) kötü biriyim.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
22. Diğer insanlar beni anlar.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
23. Çalışkanım.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
24. Pek çok konuda kendimi suçlu hissedirim.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
25. Kendime gerçekten inanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
26. Hayatta ne yapacağıma karar veremiyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
27. İyi şeyler asla fazla sürmez.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
28. İşe yarayan yararlı bir insan olduğumu düşünüyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
29. Pek çok şey yapan enerjik bir insanım.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
30. Hedeflerime ulaşmaya çalışıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
33. Bence dünya ve insanlar temelde iyidirler.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
34. Kendimden utanıyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
35. İşimde başarılıyım.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
38. Hayatımın nereye gittiğini gerçekten bilmiyorum.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
39. Tembel insanlara tahammül edemem.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
43. Doğru olsalar bile bazen gerçekleri inkar ettiğim olur.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
44. Bir grup içindeyken bile kendimi yalnız hissedirim.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
50. Akıl ve beceri gerektiren şeylerde pek iyi değilim.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
52. Lider olmaktansa bir liderin takipçisi olmayı tercih ederim.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
59. Yeni şeyleri ve yeni yerleri keşfetmekten hoşlanırım.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)
60. İşlerimin üstesinden gelemem.	(A)	(B)	(C)	(D)	(E)

ÜNİVERSİTE YAŞAMI ÖLÇEĞİ

Aşağıda üniversite yaşantısıyla ilişkili olabilecek duygu, düşünce ve beklentileri ifade eden 48 cümle bulunmaktadır. Her bir ifadeyi okuduktan sonra **şimdiki durumda (son birkaç gündür)** yaşadıklarınızı göz önünde bulundurarak her cümledeki ifadenin size ne derece uygun olduğunu cümlenin karşısında verilen “Bana hiç uygun değil (1)” - “Bana tamamen uygun (7)” seçeneklerinden birini işaretleyerek belirtiniz.

	Bana Hiç Uygun Değil	Bana Tamamen Uygun
1. Üniversitedeki topluluklara girmeye çekinirim.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)	
3. Kendimi severim.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)	
4. Arkadaşlarımla yakınlaşmam	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)	
6. Kendimi yalnız hissederim.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)	
7. Üniversite öğrencisi olmaktan memnun değilim.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)	
9. Hayatımı istediğim gibi yönlendiririm.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)	
11. Sınıf içinde konuşmaktan çekinirim.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)	
14. Genellikle olaylar karşısında kendimi suçlarım.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)	
15 Kararlarımın sonuçlarına katlanırım.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)	
19. Duygularımı anlamakta zorlanırım.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)	
21. Öğretmenlerimle ilişkilerimden memnun değilim.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)	
24. Hayır demekte güçlük yaşarım.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)	
31. Arkadaş edinmekte güçlük yaşarım.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)	
33. İlişkilerimde çatışmaya girmekten çekinirim.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)	
36. Aile içinde rahat iletişim kurarım.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)	
38. Sık sık moralim bozulur.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)	
45. Bende en az diğer insanlar kadar değerliyim.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)	
48. Üniversitenin bulunduğu şehri tanıyorum.	(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7)	

EK -2 İzin Belgeleri

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞI
BİLİM KURULU ÜYELERİ

Toplantının Tarihi : 05.03.2012
Toplantının Saati : 10:00

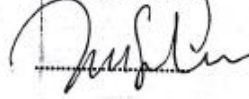
BİLİM KURULU ÜYELERİ

İMZA

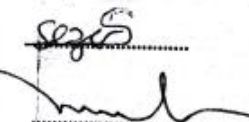
Prof.Dr.Şerafettin KARAKAYA (Başkan)

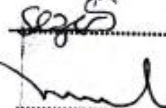
Yrd.Doç.Dr.Cem Oktay GÜZELLER

Yrd.Doç.Dr.Demet SEBAN

Yrd.Doç.Dr.Sinem SEZER

Yrd.Doç.Dr.Ümit YILDIZ

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
BİLİM KURULU KARARLARI

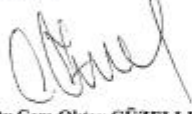
TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI	KARAR TARİHİ
2	1,2,3	05.03.2012

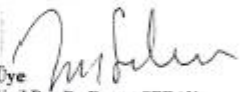
KARAR 1: Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans Programı öğrencisi Gülnar SÜLEK' in "Üniversite Öğrencilerinin Psikososyal Gelişim Düzeylerinin Üniversiteye Uyumla İlişkisi" başlıklı ölçeği eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ve katılımcıların gönüllüğüne esasına dayalı olarak Fakültemiz Lisans Programı birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerine uygulanabileceğine oybirliğiyle karar verilmiştir.

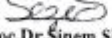
KARAR 2: Fakültemiz İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğretim üyesi Prof.Dr.Semra MIRICI'nin, "Biyoteknik Uygulamalar" ve "Kültürel İyileşme" adı anketleri, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ve katılımcıların gönüllüğüne esasına dayalı olarak Fakültemiz İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı ve Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dalı Lisans Programı öğrencilerine uygulanabileceğine oybirliğiyle karar verilmiştir.

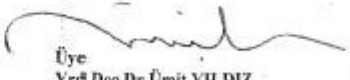
KARAR 3: Üniversitemiz Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencisi İbrahim ÖNÜÇ'ün, danışmanlığını ilgili Yüksekokulun öğretim üyesi Yrd.Doç.Dr.Zehra CERTEL'in yaptığı BEÖ442 kodlu araştırma projesi dersi kapsamında "Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stillerinin İncelenmesi" adlı anketi, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ve katılımcıların gönüllüğüne esasına dayalı olarak Fakültemiz Lisans Programı öğrencilerine uygulanabileceğine oybirliğiyle karar verilmiştir.

Prof.Dr.Şerafettin KARAKAYA
Başkan

Üye

Yrd.Doç.Dr.Cem Oktay GÜZELLER

Üye

Yrd.Doç.Dr.Demet SEBAN

Üye

Yrd.Doç.Dr.Şinem SEZER

Üye

Yrd.Doç.Dr.Ümit YILDIZ

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI : Gülnur SÜLEK ŞANLI

Doğum Tarihi ve Yeri : 25 Mayıs 1986, Elmalı

Medeni Durumu : Evli

Eğitim Durumu

Mezun Olduğu Lise : Antalya Muratpaşa Lisesi

Lisans Diploması : Yeditepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Ana Bilim Dalı

Yabancı Dil : İngilizce

İş Deneyimi

Antalya / Özel Bilgi Bahçesi Eğitim Kurumu, 2010-2011

Nevşehir / Avanos Özkonak Hacı Halil Türkkkan Anadolu Öğretmen Lisesi, 2011-2013

Antalya / Finike Şehit İsmail Çalkan İlkokulu, 2013-

Adres

Kum Mahallesi Deniz Yıldızı Sitesi

No:5

Tel. No

0 530 227 38 63